

Mr. J. R. J. J. J.
1986 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48213

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

nepriklausoma lietuva

SENIAUSIAS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS KANADOJE

LE PLUS VIEUX JOURNAL LITHUANIEN AU CANADA

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

NR 21 (1200), *** XXIX-METAI *** 1970 - MAI - MAY - GEGUŽĖS mėn. 27 d.

LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA *** Postage paid at Lachine, P.Q.

LA SEMAINE DU CANADA

WEEK

DU 25 AU 31
MAI - MAY
25th TO 31st

COMITÉ CANADA COMMITTEE

KANADOS SAVAITĖ

(Talpinamas Ministerio Pirmininko pareiškimas)

This definition of a nation describes the common ideal which unites us as Canadians. We have inherited a land that is rich and peaceful. Together let us fulfil its immense promise.

I send best wishes to all those taking part in Canada Week.

Pierre Elliott Trudeau

Ottawa,
1970.

KOMBODIJA IŠ ARČIAU

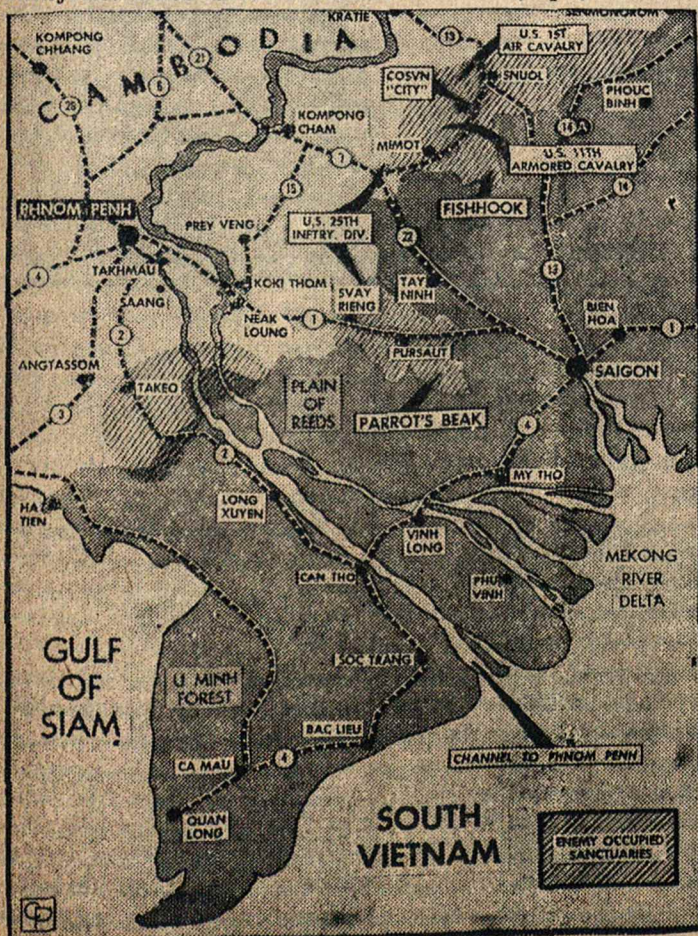
Plotas — 69,600 kv. mylių. Kaimynai — pietryčiuose P. Vietnamas, šiaurės vakaruose Tailandas, šiaurės rytuose Laosas, Siamo įlanka pietvakariuose. Istorijos bėgyje su Vietnamu ir Tailandu ilgai gyventa nedraugiškuose santykiuose. Gyventojų manoma esant 6.5 milijono. Juos sudaro keturios

etninės grupės: kmerai arba kambodiečiai yra didžiausia grupė, vietnamiečiai, kinai ir čamai (indonezams artimi muzumalai) yra trys didelės mažumos. Užsiėmimas — didžiausia dalis verčiasi žemės ūkiu, kurs parūpina tik prasimaitinimą. Miestų moderniška prasme kaip ir nėra. Žemės turtai, kurių spėjama esant įvairių, tebė

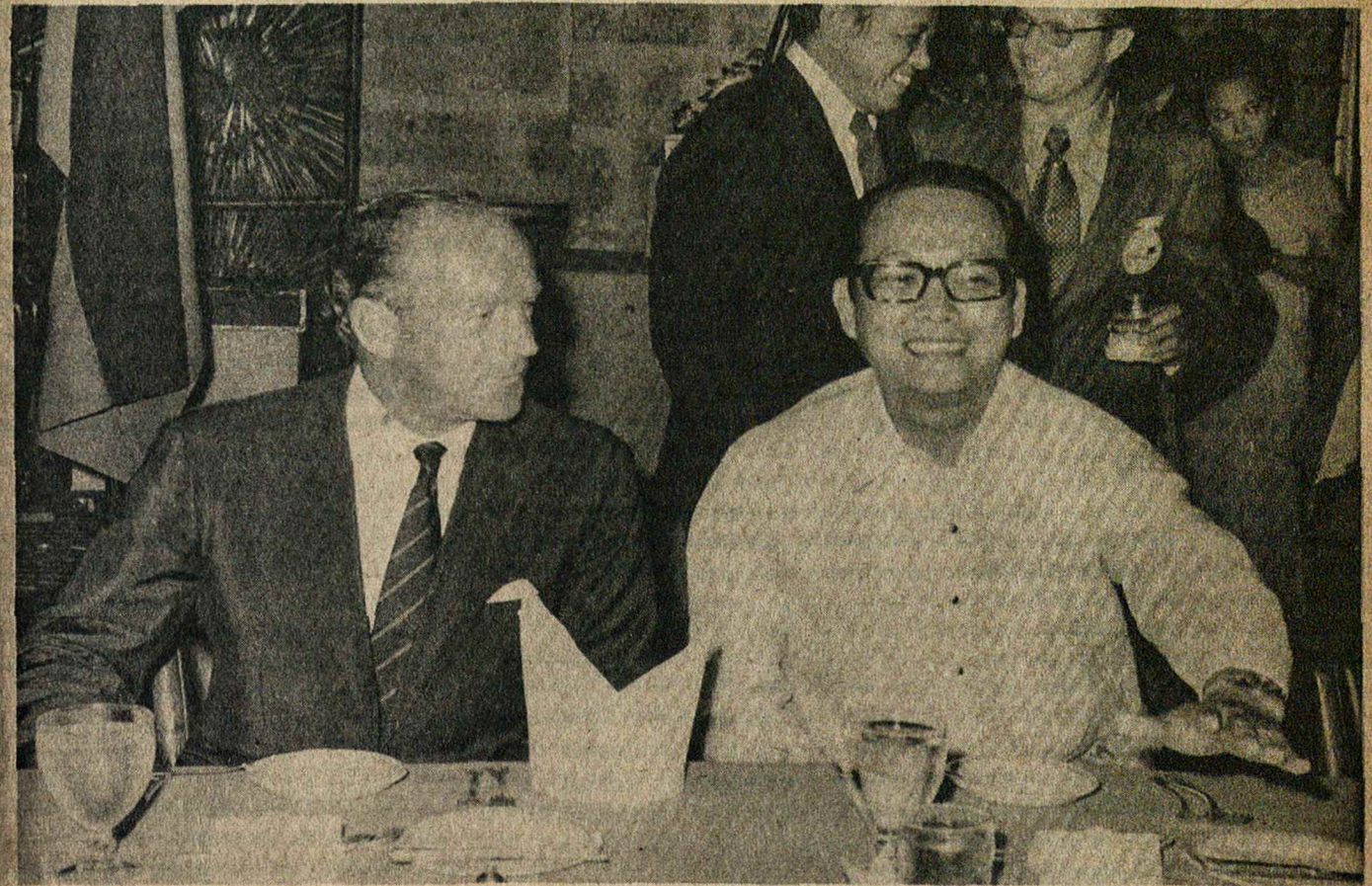
ra netyrinėti. Žodžiu, ūkiškai neišsivystęs kraštas plačiausia žodžio prasme. Labiausiai užsieniuose išsireklamavęs turtas — gerą gyvenimą mėgęs princas Sihanoukas.

GEGUŽĖS 10 d. Rumunijos Laisvės Komitetas ir New Yorko rumunų organizacijos paminėjo Rumunijos valstybinę šventę. Minėjime dalyvavo draugingų tautų atstovai, New Yorko rumunų organizacijų vadovai ir Rumunijos draugai amerikiečiai. Tarpe kitų susirinkusių atitinkamu žodžiu pasveikino Laisvosios Europos pirmininkas William P. Durkee. Minėjime taipgi dalyvavo Lietuvos Generalinis Konsulas Anicetas Simutis su žmona.

GEGUŽĖS 11 d. Izraelio valstybė minėjo 22-ųjų metų nepriklausomybės sukaktį. Izraelio Delegatas prie Jungtinių Tautų Yosef Tekoah ir Generalinis Konsulas Rehavam Amir suruošė priėmimą, kuriame dalyvavo svetimų valstybių ambasadoriai prie Jungtinių Tautų, generaliniai konsulai ir New Yorko žydų centralinių organizacijų vadovai. Priėmime taipgi dalyvavo ir Lietuvos Generalinis Konsulas Anicetas Simutis.

Visų dėmesys dabar nukreiptas į pietų — rytų Aziją.

Tarptautinės Prekybos Rūmų (CIT) suvažiavime Manilos Polo klube: Iš kairės: Dr. J. K. Valiūnas, ŪLIK'o pirmininkas), Prekybos sekretorius Ernesto Maceda (svečias kalbėtojas) stovi: CIT pirmininkas Clemente C. Abelle ir CIT direktorius ir jungtines laivinių krovinių pervežimo komiteto pirmininkas Romualdas G. Vildzius.

NEPATVIRTINS DABARTINIO EUROPOS PADALINIMO

JAV prezidentas R. M. Nixon, gavęs Vliko pirmininko dr. J. K. Valiūno ir dipl. tarnybos šefo St. Lozoraičio š. m. balandžio 14 d. laišką, pavedė jį atsakyti Valst. departamento pasekretoriui Martin J. Hillenbrand. Seka laiško, išsiųsto š. m. gegužės 4 d. ir adresuoto Vliko pirmininkui dr. Valiūnui, tekstas:

Gerb. dr. Valiūnai,

Prezidento prašomas, atsakau į Tamstos ir p. Lozoraičio balandžio mėn. 14 d. laišką, kuriame buvo paliesti Rytų - Vakarų ir Baltijos valstybių klausimai.

Jungt. Amerikos Valstijos tebesilaiko ju vykdomos politinės krypties — nepripažinti prievarta įvykdyto Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą ir užjaučia bei supranta Baltijos tautų siekimus atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

JAV-bės, bendradarbiaudamos su jų NATO sąjungininkais, pritaria ligišiolinių Rytų - Vakarų ryšių plėtrai, laiko svarstyti Sovietų Sąjungos ir Rytų Europos kraštų pareiktą norą aptarti būdus, kuriais būtų siekiama, konstruktyviai veikiant, sumažinti įtampą ir paskatinti bendradarbiavimą Europoje.

Mes tikime, kad kiekvienai konferencijai Europos saugumo klausimais reikia iš anksto pasiruošti. Prie galimos konferencijos sėkmės žymiai prisidėtų pažanga, vykstant dvišaliams ir daugišaliams svarstymams ar šiuo metu tariantis pagrindiniais Rytų - Vakarų klausimais. Konferencija Europos saugumo klausimais neturėtų būti priemonė patvirtinti dabartinį Europos padalinimą.

Mes dėkojame už Prezidentui pateiktas jūsų pažiūras.

(pas.) Martin J. Hillenbrand (E.)

Lietuvos Steigiamojo Seimo 50 m. sukaktis

Lietuvos Steigiamojo Seimo buvę nariai, ryšium su Seimo sukvietimo 50 metų sukaktimi, su šiuo raštu kreipiasi į atitinkamų aukštųjų parlamentų rūmų bei senatų, ir į žemųjų parlamentų rūmų narius ir į panašias atitinkamų kraštų demokratines institucijas:

Gerbiamieji,

Minint 50-ąją Lietuvos Steigiamojo Seimo istorinio pirmojo posėdžio sukaktį, mes, žemiau pasirašę, laisvame pasaulyje gyvenę buvę Seimo nariai, jūsų maloniam dėmesui pateikiame šias mintis:

Lietuvos Steigiamasis Seimas, 1920 metais visuotinio balsavimo keliu išrinktas ir lietuvių tautos atitinkamai įgaliotas, 1920 metų gegužės mėn. 15 d. paskelbė, kaip įvykusį faktą, atstatymą nepriklausomos ir suvereninės Lietuvos Respublikos, laisvos nuo visų ryšių su Rusija ar kitomis valstybėmis. Steigiamasis Seimas taip pat patvirtino Lietuvos su Sovietų Rusija Taikos sutartį, kurioje pastaroji pažymėjo, jog ji: "pripažino be jokių rezervų Lietuvos Valstybės suverenines teises ir nepriklausomybę, su visomis iš to pripažinimo sekančiomis juridinėmis išvadomis, ir laisvu noru visiems laikams atsakydama visų Rusijos suvereninių teisių į lietuvių tautą ir Lietuvos žemę".

Tačiau SSSR, susitarusi su nacių Vokietija, 1939 metais įvykdė sąmokslą prieš Lenkiją, Rumuniją, Suomiją ir Baltijos valstybes. Sovietų —nacių apgaulingo suokalbčio išdavoje Lietuvai buvo primesta vadinama "tarpusavės pagalbos sutartis", krašte buvo įsteigta visa eilė sovietų karinių bazių, o 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjungos ginkluoti daliniai įsiveržė ir užėmė kraštą. Siekdama nuslėpti šiuos, neišprovokuotos agresijos prieš Lietuvą veiksmus, SSSR, uždraudusi visas nekomunistines partijas ir suėmusi daugiau kaip 2000 žymių lietuvių veikėjų politikos, kul

tūros ir ūkio srityse, 1940 metų liepos mėn. 14 d. surežisavo vadinamąs "rinkimus į Liaudies Seimą", kuriam kandidatus parinko Kremlius. Buvus jautiaimai Raudonosios armijos grėsmė ir prieš nebalsuojančius panaudojus atvirus grasinimus, rinkikams nebeliko kitos išeities, kaip "balsuoti" už "pasiūlytą" kandidatų sąrašą.

1940 metų liepos mėn. 21 d., vos vienai valandai ir trims minutėms praslinkus, pirmąjį posėdį pradėjus, "Liaudies Seimas" priėmė antrąjį nutarimą, kuriuo Sovietinės santvarkos įvedimas ir Lietuva paskelbta Sovietų Socialistine Respublika. Po trumpo pertraukos, buvus reikalui išversti kitą nutarimą iš rusų ir lietuvių kalba, "Liaudies Seimas" priėmė antrąjį nutarimą, kuriuo SSSR Aukščiausioji Taryba prašyta priimti Lietuvą į Sovietų Sąjungą sąjungine respublika.

Visos SSSR pastangos užmaskuoti jos įvykdytą agresiją pasaulio nesuklaidino. JAV 83 Kongreso Atst. Rūmų (83 Kongresas, H. Res. 346) Pranešimo spec. Komitetui išdavoje pareiškiamas:

"Klaidingi ir tikrove neparemti yra bet kokie SSSR tvirtinimai, esą, jai vadovaujant 1940 m. liepos mėn. įvykdyti rinkimai buvo laisvi ir savanoriški ir kad buvo teisėti tų rinkimų išdavoje išrinktame "Seime" priimti nutarimai, kuriais buvo prašoma Lietuvą pripažinti sovietine respublika".

Europos Taryba gi, savo pranešime apie Baltijos valstybes (1960 m. rugpjūčio mėn. 23 d., dok. 1173) pažymėjo, kad:

"Maskva bando įtikinti laisvajį pasaulį, kad lietuvių tauta savo noru prisijungė prie sovietų pavergtų tautų grupės ir kad lietuvių tauta, sovietų okupacijoje, pasiekusi žymią ūkio ir kultūros pažangą... Iš tikrųjų gi, sovietų propagandai, jų teigimams patvirtinti, nepavyko pateikti jokio tarptautinio teisinio įrodymo.

Nukelta į 2 psl.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

"Second class mail registration number 1952"

LEIDŽIA SPAUDOS B-VĖ "NEPRIKLAUSOMA LIETUVA"

Vyr. redaktorius dr. Henrikas Nagys.
Administratorius ir techninis redaktorius Pranas Pūkštaitis.
TEL. 366-6220

7722 George Street LaSalle, Montreal 690, -- Quebec -- Canada.

Prenumerata metams: Yearly Subscription Rates:
Kanadoje \$7.50 Canada \$7.50
JAV ir Pietų Amerika... \$8.00 USA & South America. \$8.00
Visur kitur \$8.50 Other Countries.... \$8.50
Atskiras numeris..... \$0.25 Single copy..... \$0.25

Adresų pakeitimas 25 ct. (siusti prie prenumeratos arba pašto ženklais)
Ugalaikiai skelbimai. susitarus, gauna iki 50% nuolaidos.

VIENTELIS ŠVYTURYS

Visi žinom ir didžiuojamės tuo, kad kadaise kunigaikščių Lietuva buvo pasiekusi Juodąją jūrą. Betgi faktas lieka faktas, kad į savo nuosavą, Baltijos jūrą, kunigaikščiai teisiskirto mažą langelį. Ir už tą patį mažytį jūros krantą rėžėlį teko atsikūrusiai Lietuvai sunkiai kovoti. Prūsijos ir Mažosios Lietuvos vardai šiandien dažnai minimi spaudos polemikose, bet laisvės dienomis dažnai pasitenkindavome sudainuodami tikrai narsią dainą "Prie jūros, prie jūros, prie jūros savos".

Tiems, kuriems teko nepriklausomybės metais gyventi Klaipėdos krašte, sunku pūsti miglą į akis. Mūsų vyriausybė, tiesa, stengėsi pastaraisiais metais sutvirtinti savo pozicijas šitam krašte, bet ji administruojant buvo padaryta įvairių nevykusių ir netaktiškų žygių. Labai dažnai vienas kitas karštagalvis administratorius savo įžuliu "patriotizmu" atbaidė nemaža Lietuvos draugų ir nuvarė juos vėliau į naciškųjų kulturerbandų gretas. Visa eilė valdininkų, ypač pirmaisiais metais po prijungimo, būdavo siunčiama į Klaipėdos kraštą lyg ir bausmei, tai yra, pasitaisyti. Aišku, kad tokie asmenys nekaip reprezentavo jauną Lietuvos respubliką. Nedailiau atrodė ir vieno kito stambūno kumščio režimas, nes Lietuvos kumštis, galų gale, pasirodė mažesnis už nacionalsocialistinės Hitlerio Vokietijos. Į kultūrinį šio krašto administracijos aspektą dėmesys buvo atkreiptas žymiai pervėliai.

Visa tai prisimename var-

tydami naują LIETUVOS PAJŪRIO numerį. Šis laikraštis yra vienintelis Mažosios Lietuvos bičiulių periodinis leidinys. Leidžiamas jis ketveris kartus per metus, Montrealyje. Laikraštį jau ilgus metus redaguoja nepailsstantis A. Lymanas. Nesu niekad redaktoriaus klausęs kiek žmonių jį skaito, bet, neapsirikusį pasakęs, kad nepersidžiaugiausia. Tokia tai reali situacija! Šitai mes konkrečiai kovojame už Mažąją Lietuvą! Tik burna! Juk šis laikraštis /kuris tekainuoja dvejis dolerius metams/ turėtų būti skaitomas kiekvieno išeivijos lietuvio, kuris tiki Mažosios Lietuvos lietuviškumu. Tada tikrai galėsime tiems, kurie mus vadino ir tebevadina slunkiais ir nekultūringais, ir ilgaplaukiais žemaičiais įrodyti, kad mūsų aspiracijos į Mažąją Lietuvą nėra tuščias muilo burbulas ir prakalbinė retorika. Iš tiesų, "Lietuvos Pajūris" turėtų būti vienas pačių pajėgiausių lietuviškų leidinių išeivijoje. O vienu metu jau girdėjosi balsų, kad dėl lėšų stokos, jį gali tekti uždaryti...

Todėl sveikindami kolegą redaktorių A. Lymaną už ištermingumą ir linkėdami jo redaguojamam laikraščiui sėkmės, kreipiamės į visus išeivijos lietuvius kviesdami juos prenumeratomis paremti šitą vienintelį mūsų Mažosios Lietuvos švyturį! Redakcijos ir administracijos adresas:

5250 - 10 th. Avenue,
Rosemount - Montreal 405,
Quebec, CANADA

Henrikas Nagys

IR GERAI, IR BLOGAI... (laiškai mums)

Šiuose laiškuose išreiškiamos mintys nebūtinai atstovauja redakcijos pažiūras ar nuomonę. Laiškai gali būti trumpinami. Anoniminiai pasisakymai nebus spausdinami. Red.

ŽYDAI IR LIETUVIAI

Jei lietuviai pilnai žinotų žydu pračities istoriją, tikrai būtų atsparesni nutaėjimui; daugiau sa ve gerbtų, tenkintusi kuo esą, gebėtusi vieni kitus ir tuo apginti savo kilme. Šiuo rašiniu stengsiuosi pateikti žydu tautinį brožą su lietuvių tautine laikysena.

Anis RUKAS.

Žydai Palestinoje gyvena daugiau negu 1200 metų pirm dabartinės metskaitos - (1970) netalp senai kaip lietuviai Europoje. 63 metais pdm. (pirm. dabartinės metskaitos) Romos generblas užimė Palestiną, žliauriai žydus spaudė, žydai priešinosi; po 26 metų imta žydus žliauriai bausti imta priešersų, kalt (kryžiuot). Skersiai

(kryžiai) su prikaltais baisyais žydais, ju riksmiais baisyose kanciuose mirgėjo nuo Beršebos pietuose, iki Dano netolėse Kasarejos-žiemiuose Tačiau žydai nerimo, priešinosi. Dabartinės metskaitos 70 metais romėnai sugriovė Jeruzalę, sumtrempė žydu šventovę, žydus ištrėmė. Išsikleidė po visą žemės rutulį; nekenčiami, pajuokiami, persekiojami, net žudomi-per du tūkstančius metų nesuglebo nepalūžo-išsilalkė žydais. Įsidėmėtinas lietuviams žydu išlikimo žydais pavyzdys ką savijauta ir ikėjimas padaro. Žydai skirstosi į pažlūras ir pasaulėžvalgas, ne vlenaip tiklį;

yra tikinčių bibliškai, ir naujoviškai, yra ir netikių, ir komunistų, bet žydu tautos reikale vieningi. Vienybėje slypi gaila.

1948 metais atgavo Palestiną, atsikūrusią valstybę pavadino Izraeliu. Atsikūrusio Izraelio žemės plotas sudaro 7 993 kvadratiniai mylios pliku uolų ir prastos drėkinimo reikalaujančios žemės. Gyventojų 2 745 000. Nežydu: Mozlemu 256 000; 70 000 kristenų; lebanu-syrų 31 000. Atsikūrusio Izraelio būklė nesaugi; apsupę arabų tautos ju nekenčia nuolat puldinėja; Egipto kurstomos aštuonios arabų tautos sudarančios virš 100 000 000 prieš 2 su puse milijonų žydu tautą. Žydai ryžtingai laikosi ir nuolat kovodami užėmė Egipto, Jordano ir Syrijos žemių. Pasaulio žydai Izraelį ir jo kovas remia milijoninėmis aukomis.

Verslininkai (profesionalai) ir eiliniai šimtais vyksta gelbėti šaliai atsikurti; ne lengva gyventi ir sunkiai dirbti Palestinos dykumos įsijungiant į žemdirbių-ūkininkų bendrijas Kibutzais vadinamus. Pirmieji kibutzariai-tikrieji komunistai, keletą metų sunkiai dirbę, vargę, šiandien jau patogiai įsikūrę, gyvena namuos su naujoviškais padargais žemę apdirba, įsivedę žemės drėkinimo vamzdžius.

Įsidėmėtina, kad išguiti iš tėvynės žyda, beveik visu tautu persekiojami ir žudomi; načiai daug išžudė, kitur "pogromais" šimtais išžudyta, jie beigi nenyko, nemažėjo, o tarpo taip, kad šiandien žydu visoj žemėj skaitoma apie 15 milijonų. Kame žydu gajumo galė? kame lietuvių glėžnumo silpnybė, kad nė šimto metų išvykę svetur neišlieka lietuviais. Pagalvokite.

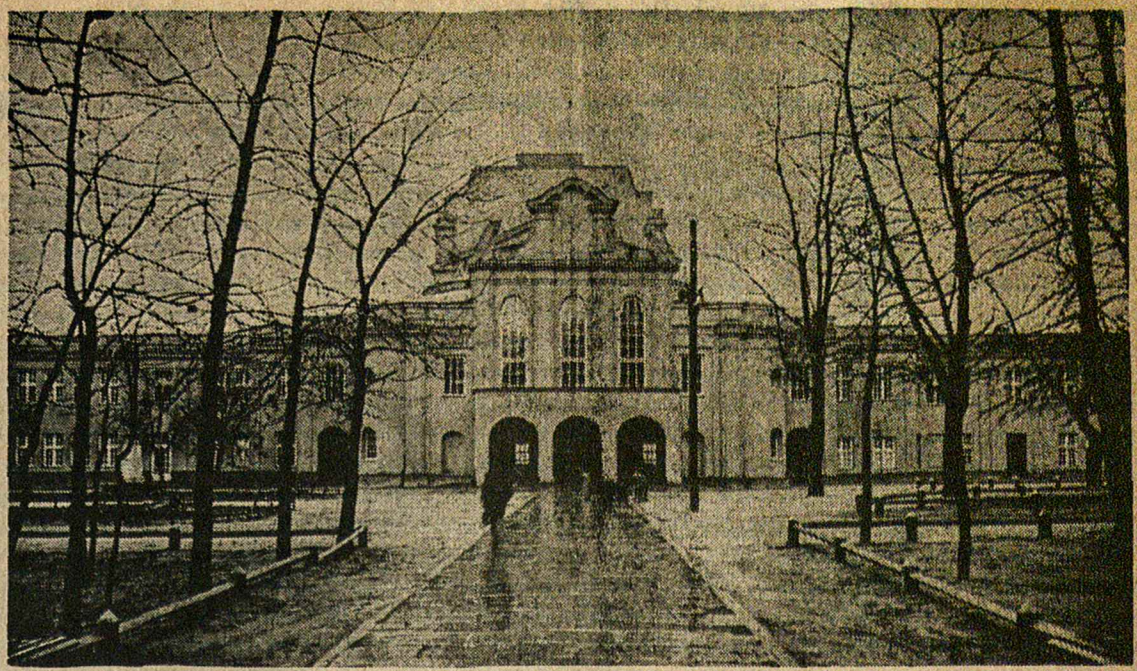
Per lietuvių apsilėidimą-susibendravimą su lenkais, Lietuva daug žemių prarado, sumenko, nusilpo; puldinėjo ją maskoliai, vokiečiai ir švedai, bet Lietuva, kad ir sumažintam žemės plote išliko, iš Lietuvos niekas lietuvių neišvarė, kaip kad žydus iš Palestinos. Lietuviai niekada neprarado tėvynės, turint savo kad ir pavergtą žemę, lietuvių būklė keleriopai patogesnė, lietuvis visada tur kuo gerėtis, savo sena žodinga kalba-didžiūotis prieš kitas tautas.

Skirtumas tarp lietuvių ir žydotoks: žydas kur begyvena lieka žydu, lietuvis suglemžta, sumunka, besitaikindamas prie kitų, neišilaukęs nė šimto metų išnyksta kitų tautų naudai, lyg bė tėvynės gaivalas, lietuvis it prasikaltėlis, iškelčia vardą ir pavardę, kad neliktų tautinės žymės...

Žyda išguiti iš savo tėvynės - Palestinos per du tūkstančius metų nepašlijio išliko žydais, atsiėmė svetimų trempliamą tėvynę, lietuviai nepraradę savo tėvynės sugležta sumunka, pasidaro it čigonai be tėvynės, iešką prieglaudos prie kitos tautos, net užsigindami savo tautybę.

Lietuviai, kaip ir kitos katalikiškos tautos, užsimerkę žydus peikė, niekino, pagoniais vadino, bet poteriuos minėjo žydu vado Mozės, sulgy biblija sudėtą 10 Dievo Įsakymų, į žydu kilmės stabus ar vaizdus, šventais vadinamus, meldžiasi, kaip tik dėl to reikia žydus netgi gerbti, nes jei žydu kilmės dievintas Jezus nebūtų miręs, atsiėmęs - neturėtų dabartinės tikybos, nė Dievo namų.

Lietuviai vadindami žydus pagoniais užmiršta, kad lenkai netik gryn lietuvius vadino pagoniais, bet ir apkrikštytus, virtusiais stambeldžiais, didesniais katalikais negu lenkai, piktutebe vadino lietuvius pagoniais, nors tas vardas ir stambeldybė geriausiai tinka katalikams. Žydai kaip ir senieji lietuviai stabu negarblno. Mokslas ir pažanga, ko pir-

Valstybės teatro rūmai Kaune, kur 1920 metais gegužės 15 d. buvo iškilmingai atidarytas pirmasis Lietuvos, Steigiamasis Seimas.

Atkelta is 1 psl.

LIETUVOS STEIGIAMOJO...

Sovietų vadų pareiškimai yra klaidiną ir prieštaraują tikrajai padėčiai Lietuvoje".

Mes reiškiamė savo giliausią padėką vyriausybėms ir parlamentų atstovams visų tų kraštų, kurie griežtai nepripažįsta prievarta įvykdytos ir neteisėtos, kad ir užmaskuotos, aneksijos ir kurie remia visų tautų savivaldos teisę. Mes taip pat dėkojame laisvojo pasaulio vyriausybėms, parlamentarams bei paskiriems asmenims, palaikantiems lietuvių tautą, jai ginant žmogaus teises ir kovojant už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Tuo pačiu metu mes kreipiamės į vyriausybes, parlamentų atstovus ir į visus laisvę mylinčius gyventojus, prašydami kiekviena galima proga, veikti, siekiant:

1. Neleisti, kad tarptautinėse institucijose, konferencijose ar su tartyse sovietų agresijos veiksmai tiesiogiai ar netiesiogiai būtų pripažinti teisėtais;
2. Reikalauti, kad SSSR iš okupuotos Lietuvos ir kitų sovietų užimtų kraštų atitrauktų jos karinius, politinius dalinius bei administracijos aparatą, tuo būdu sudarant sąlygas toms tautoms naudotis jų laisvo apsisprendimo ir laisvo vyriausybės pasirinkimo teisėmis.

- Eliziejus Draugelis,
Lietuvos Ūkininkų Sąjunga
Magdalena Galdikienė,
Lietuvos Krikščionių Demokratų Partija
Mykolas Krupavičius,
Lietuvos Krikščionių Demokratų Partija
Antanas Milčius,
Lietuvos Darbo Federacija
Jonas Pakalka,
Lietuvos Socialdemokratių Partija
Juozas Pronskus,
Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjunga
Kazys Škirpa,
Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjunga
New York, N.Y. 1970 m. geg. 15 d. (Elta)

mesni katalikai nekenė, priverė net "šventąjį tėvą" popęživ atsigręžti į žydus kalpo į lygius, deretų žydus laikyti pranašesniais, bet žmoniškumo žvilgiu ir to pakanka. Žydai kaip Bude-nai liko ramūs, ne karingi: kitas tikybas nepeikia, įsavąją kitatikius neverčia kaip karingi kristenai įgavę galią kad daro.

Lietuviams labai pravartu netikatsižvelgti, o stengtis atitaisyti, kristenų-kataliku lietuviams darytas, ir tebedaromas žalas. Žydai laimingi kaip ir turkai atsilaikę prieš nuožmių skersiojų (kryžokų) užmačias užkarti svetimą tikybą.

Anis RUKAS

Prof. dr. A. RAMŪNO, Ottawos Universiteto Lyginamosios Pedagogikos Centro direktoriaus ir Pedagoginių Mokslų Fakulteto vicedekano, nauji veikalai:

♦ DEVELOPMENT OF THE WHOLE MAN THROUGH PHYSICAL EDUCATION ----

Išleido Ottawos universitetas, 435 psl. Įvada parašė Avery Brundage, tarptautinio olimpinio komiteto pirmininkas. Prof. J. Maritain pareiškė apie šį darbą: "Tai galutinis klausimo nušvietimas".

♦ DIALOGUE ENTRE ROME ET MOSCOU ----

Ekumeninis žvilgsnis į Rusijos ir Europos santykius praėityje, dabartyje ir ateityje. Įvada parašė kardinolas Koenig. Išleido Ottawos Un-tas.

♦ IŠ SUTEMŲ Į AUŠRĄ ---- (prancūzų k.)

Jame iškeltos naujos mintys apie žmogų, tautą ir žmonių kosminiam amžiui auštant.

Veikalai gaunami A.V. parap. Kioskoje, 1465 De Seve St., Montreal 205, P. Q.

KANADOS MOKINIŲ KONKURSAI

Praeitais mokslo metais Iškarpų iš laikraščių konkurse laimėjo jaun. gr. I vietą Vida Kamaitytė iš Hamiltono, II vietą Ina Lukoševičiūtė iš Montrealio, III vietą Tadas Valickas iš Toronto, vyresn. gr. I vietą Alfredas Kelišius iš Hamiltono, II vietą Danguolė Juozapavičiūtė iš Hamiltono, III vietą Ramuė Kaminskaitė iš Toronto.

Rašinių konkurse jaun. gr. laimėjo I vietą Laima Lukavičiūtė iš Hamiltono, II vietą Vida Stripinytė iš Toronto, III vietą Antanas Gečius iš Montrealio, vyr. gr. I vietą Vilija Malciūtė iš Montrealio, II vietą Laima Jagėlaitė iš Toronto, III vietą Juratė Jurgutytė iš Hamiltono.

Šiems laimėtojams-oms atrinkti buvo sudaryta šešios komisijos. Deklamavimo konkursui buvo net dvi komisijos: viena jaunesniųjų grupei, antra vyresniųjų.

Deklamavimo komisijoje jaun. grupei buvo N. Banelienė, V. Dailidienė, M. Vasiiliauskienė, vyresn. grupel A. Jucienė, S. Vytiienė, K. Batūra. Dailiojo skaitymo komisijoje buvo D. Gruodienė, A. Petruilienė, K. Manglicas. Lietuviškos veiklos konkurso komisijoje: S. Andriulienė, J. Empakerienė, V. Matulaitis. Iškarpų iš laikraščių komisijoje: D. Gruodienė, A. Banelis, L. Rasėvičius. Rašinių komisija sudarė S. Sakalauskienė, A. Sungailienė ir V. Taseckas.

Deklamavimo ir dailiojo skaitymo konkursų dalyviai, laimėję KLB švietimo komisijos premijas savo konkursinius dalykus deklamuoja ir skaito Toronte per Tėviškės Prisiminimų ir Montrealyje per lietu. radio valandėles.

L. T.

Iškarpų iš laikraščių konkurse laimėjo jaun. gr. I vietą Vida Kamaitytė iš Hamiltono, II vietą Ina Lukoševičiūtė iš Montrealio, III vietą Tadas Valickas iš Toronto, vyresn. gr. I vietą Alfredas Kelišius iš Hamiltono, II vietą Danguolė Juozapavičiūtė iš Hamiltono, III vietą Ramuė Kaminskaitė iš Toronto.

Rašinių konkurse jaun. gr. laimėjo I vietą Laima Lukavičiūtė iš Hamiltono, II vietą Vida Stripinytė iš Toronto, III vietą Antanas Gečius iš Montrealio, vyr. gr. I vietą Vilija Malciūtė iš Montrealio, II vietą Laima Jagėlaitė iš Toronto, III vietą Juratė Jurgutytė iš Hamiltono.

Šiems laimėtojams-oms atrinkti buvo sudaryta šešios komisijos. Deklamavimo konkursui buvo net dvi komisijos: viena jaunesniųjų grupei, antra vyresniųjų.

Deklamavimo komisijoje jaun. grupei buvo N. Banelienė, V. Dailidienė, M. Vasiiliauskienė, vyresn. grupel A. Jucienė, S. Vytiienė, K. Batūra. Dailiojo skaitymo komisijoje buvo D. Gruodienė, A. Petruilienė, K. Manglicas. Lietuviškos veiklos konkurso komisijoje: S. Andriulienė, J. Empakerienė, V. Matulaitis. Iškarpų iš laikraščių komisijoje: D. Gruodienė, A. Banelis, L. Rasėvičius. Rašinių komisija sudarė S. Sakalauskienė, A. Sungailienė ir V. Taseckas.

Deklamavimo ir dailiojo skaitymo konkursų dalyviai, laimėję KLB švietimo komisijos premijas savo konkursinius dalykus deklamuoja ir skaito Toronte per Tėviškės Prisiminimų ir Montrealyje per lietu. radio valandėles.

L. T.

Vilija Malciūtė gimė 1954 m. birželio mėn. 6 d. Montrealyje. 6-šiu metų būdama pradėjo lankyti Montrealio Dr. Vinco Kudirkos šeštadienį lietuvių mokyklą.

Žemesniuose skuriose būdama jau pradėjo rašyti eilėraščius, kuriuos atspausdindavo "Eglutė", "Tėviškės Žiburai", "Ateitis" ir "Draugas". Ši met 9 skyriuje netik Montrealy, bet ir iš visos Kanados lituanistinių mokyklų laimėjo pirmą vietą už rašinį "Nusikaltimas ir bausmė".

Montrealio šeštadienį lituanistinę mokyklą baigė pirmoji.

(R. A. V. Raso)

Kiekvienai kultūringai tautai yra svarbi pastovi teritorija ir valstybinė tvarkymosi forma. Pastovi tautos teritorija yra tautos namai, kuriuose tauta krauna savo kultūros lobius. Klajoklės tautos istorijoje nėra sukūrusios aukštesnės kultūros.

Tautinė valstybė yra tautos tvirtovė ginanti tautinius lobius ir tų lobų krovėjus nuo išorinių įtakų ir prievartų. Tačiau ta laimė ne visas tautas lydėjo: kaikiurims net didelėms ir kultūringoms tautoms nėra pavykę sukurti tautinės valstybės. Kitoms, dažniausia mažoms, kad ir sukūrus nepriklausomas tautines valstybes, po kurio laiko teko jas prarasti. Tokių tarpe yra ir mūsų lietuvių tauta.

Yra tautų, kurios neturėdamos savo tautinės valstybės ne tik išsaugojo savo tautos kultūrinius lobius, bet juos dar didino. /Lietuviai, latviai, estai, lenkai, airiai, žydai, ukrainiečiai ir t.t./

Yra tautų, kurios netekę ir savo tautinės teritorijos išlaikė ir didino tautos kultūrinius lobius. Čia žydų tauta yra vaizdas pavyzdys: ji ir po dviejų tūkstančių metų sugebėjo vėl atgauti prarastą teritoriją ir sukurti savo nepriklausomą valstybę.

Iš gausių pavyzdžių matyti, kad tautinės valstybės praradimas, toli gražu, tautai nėra mirtinas smūgis. Kaip kitoms tautoms, taip ir lietuvių tautai tautinės nepriklausomos valstybės praradimas yra didelė nelaimė, tačiau joje siaubingose pasaulinėje kovoje lietuvių tauta turėjo šiek tiek ir laimės, nes neprarado savo tautinių namų, Lietuvos žemės. Galėjo būti ir kitaip, nes Hitlerinės Vokietijos Rytų Instytutas lietuvių tautai buvo numatęs vietą prie Kaspijos jūros. Dabar lietuvių tautai svarbu išsilaikyti nenutautus, apginti savo teises savojoje žemėje ir krauti tautinės kultūros lobius į tuos pačius namus, toji pačioji Lietuvos teritorijoje.

Toji teritorija, lietuvių tautos namai, dabar nebeginama tautinės nepriklausomos valstybės, yra lengvai pažeidžiama išorinės įtakos. Juos, lietuvių tautos namus, be valstybinės tvirtovės sienų pati tauta turi apginti ne fizine jėga, bet kitom priemonėm. Tautai yra nelengvas darbas ir tam darbu atlikti reikia labai vieningos tautos.

Ar lietuvių tauta pakankamai vieninga? Tuo tarpu, atrodo, ne. Matyt tauta dar nespėjo susigaudyti įvykiuose, kokių praėjusios istorijoje neužtikama buvus. Suduotas tautai smūgis buvo taip didelis, kad dar nespėjo nuo jo išsilaikyti.

Lietuvoje gyvenanti didžiausia tautos dalis prarado ne tik nepriklausomos tautinės valstybės valdymosi formą, bet ir ekonominę politinę sistemą. Iš nepriklausomos Lietuvos suvaržyto kapitalizmo sistemos ten lietuvių iš karto pakliuvo į rusišką komunizmo sistemą. Abi sistemos turi savo šalininkų lietuvių tarpe ir Lietuvoje ir lietuvių išsvijoj višame pasaulyje. Tarp tų sistemų šalininkų vyksta kova, kuri temdo lietuvių tautinio išsilaikymo tikslus, eikvoja lietuvių energiją ir dėl to labai susilpnina lietuvių jėgas, kovojančias už lietuvių tautines teises Lietuvoje.

Ar toji ekonominė politinė sistemų kova lietuvių tarpe lietuviams reikalinga ir būtina?

Mano išmanymu ji ir nebūtina ir nereikalinga, dargi pragaištinga, nes eikvoja lietuvių energiją, kuri galėtų būti panaudota tautiniams reikalams. Visos tautos, neišskiriant ir lietuvių tautos, išgyveno įvairių ekonominės politikos sistemų. Taip neseniai, kad dar mano seneliai atsimena, Lietuvoje buvus baudžiava. Atseit lietuvių tauta tada gyveno feodalinėje sistemoje. Mano tėvai pradėjo ir baigė amžių kapitalizmo sistemoje. Jei gyveniu vakaruose gal ir aš nebeamatysiu kitos sistemos, kaip suvaržyto kapitalizmo sistemos. Tačiau suvaržyto kapitalizmo sistema taip greitai keičiasi, kad mano vaikai ir čia gyvenami gali sulaukti kitokios ekonominės sistemos.

Tą patį galima pasakyti ir apie rytus, apie rusiško komunizmo sistemą. Nors rytuose, Sovietų Sąjungos imperijoje, tie pasikeitimai ne taip greitai, kaip vakaruose, bet ir ten pasikeitimai vyksta ir gal mūsų brolių ir seserų vaikai, ar anūkių gyvena vėl kitokioje sistemoje.

Atseit, ekonominės politikos sistemos keičiasi ir jų keitimosi nelemia mažos tautos, dėl to mums lietuviams nėra reikalo dėl tų sistemų ginčytis, ar tuo labiau bartis, nes ne mūsų galioje jas pakeisti. Mums visiems lietuviams reikia įsisąmoninti, kad Lietuva yra didelės valstybės užimta ir ten lietuvių turi gyventi tokioje sistemoje, kokia iš Maskvos padiktuota. Šioji vietoj Lietuvos lietuvių jokio kompromiso negali padaryti. Dėl to su Lietuvos lietuvių tų klausimų nėra ko iš viso diskutuoti.

Kiekvienoje ekonominės politikos sistemoje galima gyventi geriau ir blogiau. Tautai tinka ir komunistinei sistemai, Tie, kurie tai sistemai geriau prisitaiko, kurie moka geriau panaudoti jos įvairius niuansus, gali geriau gyventi, plačiau panaudoti tos sistemos duodamas teises ir jausis daug laisvesni už tuos, kurie blogiau tą sistemą pažįsta. Tie, kurie ekonominiai ir kultūriniai geriau gyvena, yra turtingesni, jie gali teisiniai įmanomuose rėmuose padaryti daugiau įtakos kovoje už tautines teises.

Vadinasi, tautinėje veikloje yra nesvarbu, kokią kas ekonominę sistemą išpažįsta, svarbu, kad tas asmuo būtų sąmingas tautos reikalų ginėjas, sąmoningas lietuvis. Su ta išvada sutikus, mes galėtume surasti tautinių tikslų, kurie visiems be išimties lietuviams būtų priimtini ir galėtume visi tų tikslų bendrai siekti, neiekvodami savo energijos tokiems ginčams, kurių tautiniuose rėmuose mes išspręsti negalim. Tie visiems bendri tikslai galėtų būti kad ir tokie: siekti lietuviui tautinio, kultūrinio, ekonominio bei mokslinio gerbūvio. Padaryti ateities lietuvių išmokslintą visose srityse, kad jis geriau sugebėtų bet kurį darbą ir jaustųsi lietuviškos bendruomenės nariu. Toks lietuvis visur pritaps ir turės savaresnį žodį lietuvių tautos laisvės reikaluos. Tada būtume viena tauta lietuvių bendruomenė visam pasaulyje, siekianti savo nariams visapusiško gerio. Gal tada vieni kitus suprastume ir galutinai užbaigtume tą absurdiską niekinimą pačių lietuvių kūrybos ir kūrėjų vien tik dėl to, kad tuos kūrėjus įtariam esančius netos pačios ekonominės sistemos išpažintojus. Gal Lietu-

voje lietuvių nustotų niekinę Nepriklausomos Lietuvos atliktus milžiniškus tautinius darbus, padėjusius pamatus dabartiniam Lietuvos švietimui, žemės ūkiui ir bendrai dvasinei bei materialiniam lietuvių tautos kultūrai. Taip gal išvialai atsipeikėtų ir nustotų niekinę pokarinius brolių darbus Lietuvoje. Gal jie nustotų džiaugęsi kaikiuriais jų nepasisekimais ir pamatytų daugiau pasisekimų ir padarytų didelių darbų. Visi lietuvių

LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SUVAŽIAVIMAS TORONTE

š. m. gegužės mėn. 30 - 31 d. d.

TORONTO PLIAS Skyriaus Valdyba yra rengėja Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Arch. 10-to suvažiavimo Toronte. Pirmoje eil. iš kairės: pirm. B. Baranuskas, V. Matulevičius ir antroje eil. vicepirm. A. Viskontas, parengimų vad. P. Stauskas, vicepirm. V. Sičionas (trūksta sekr. S. Masionio).

JAV-bių mokslininko, žymiai besireiškiančio fiziko dr. R. J. Kriščiukaičio pasisakymas "akiračiuose" apie Lietuvos žymų fiziką dr. A. Juci.

SUSIPAŽINIMUI: ATOMINĖ FIZIKA IR ADOLFAS JUCYS

Adolfas Jucys yra, be abejonės, didelio mokslinio talento žmogus. Gimęs 1904 metais rugsėjo 12 d. Klausgalvių Mėsėdžiuose, netoli Kretingos, 1931 metais baigė Kauno Universitetą ir pradėjo mokslinį kelionę atominės fizikos srityje. 1938 m. specializavosi Manchesterio, o 1939-40 m. Cambridge universitete, Anglijoje. Nuo 1940 m. Vilniaus Universiteto docentas, vėliau profesorius, fizikos-matematikos mokslų daktaras (1952), Lietuvos Mokslų Akademijos narys (1953).

Ne titulai ir pareigos — nors ir labai įspūdingas jų sąrašas Adolfo Jucio biografijoje — atkreipia dėmesį į mokslininką. Dėmesio, šiuo atveju net iš labai toli, mokslininkas susilaukia tada, kai iš jo darbų ima formuotis savita tos srities mokykla. O teoretinėje atominė-

Malonu protarpiams susidurti su Vilniaus Universiteto profesoriaus Adolfo Jucio ir jo grupės darbais. A. Jucio ir jo mokinių darbai yra skaitomi vakariečių fizikų ir susilaukė tarptautinio pripažinimo. Jo dėmesio sritis yra teoretinė atominė fizika. Tiksliau kalbant, jis siekia išvystyti matematinius metodus kvantų mechanikos judėjimo kiekio momento (angular momentum) srityje ir atominio spektro teorijoje.

Kvantų mechaniką sudaro teoremos, aksiomos ir hipotezės, kurios sudaro pagrindus modernios fizikos problemoms spręsti. A. Jucys yra parašęs dvi knygas, kurių viena yra išverstas į anglų kalbą. Jis taip pat yra parašęs daugelį straipsnių ir neseniai paskelbė svarbias atominėje teorijoje naudojamų koeficientų tabelę. 1969 metų birželio mėn. įvykęs Tarptautinis elektroninio atomų ir molekulių lūkšto teorijos simpoziumas, suorganizuotas prof. A. Jucio ir prof. Sokolov (iš Maskvos), liudija apie Lietuvos fizikų žinomumą. Prof. Jucys buvo simpoziumo organizacinio komiteto pirmininkas.

Šio straipsnio tikslas yra supažindinti skaitytojus su A. Jucio grupės darbu vieta atominėje fizikoje, nesistengiant nei išsamiai paliesti atominę fiziką, nei vertinti šių darbų moksliskai.

Profesionalui fizikui terminas „atominė fizika“ apima daugiau negu tik atominę fiziką, reikalingą „atominei“ (tiksliau — branduolinei) bombai suprasti. Jis apima teoretinę ir empirinę tarpatominių ir atomų - elektronų sąryšio sampratą, o taip pat ir sampratą apie kitus atomų ir jų branduolių sąryšius su kitomis elementarinėmis dalelėmis mikroskopinėje plotmėje. Savaime aišku, kad tai apima ir faktinę atomo ir jo branduolio struktūrą, bei sąryšį branduolio su išoriniu elektronų debesiu. Šiuo metu jau gerai žinoma, kad gamtoje rikiškiai keturios pagrindinės jėgos.

Gravitacinė jėga yra silpniausia. Nors gravitacijos dėsnis (atvirkštinio atstumo kvadratu dėsnis) žinomas jau seniai ir naudojamas labai tiksliai apskaičiuoti kietų kūnų kelius saulės sistemoje (pav. keliuonei į mėnulį), šis dėsnis nėra pilnai suprastas. Jį geriau suprasti bus įmanoma tada, kai fizikai nuodugnai supras mūsų visatos erdvės — laiko struktūrą. Einšteino bendroji reliatyvumo teorija yra tik trumpas, nors ir svarbus žingsnis šia kryptimi. Atomių fizikų laimei, gravitacinės jėgos atominėje plotmėje sudaro nepaprastai silpną efektą, kurį galima ignoruoti. Mes tai padarysime ir šiame straipsnyje.

Beta — išspinduliavimo jėga yra nepalyginamai didesnė už gravitacinę jėgą ir vaidina svarbų vaidmenį kaikiurių radioaktyvių branduolių ar elementariųjų dalelių išspinduliavime. Ji taip pat yra laisvų neutronų išspinduliavimo

darbai padaryti Lietuvoje ir išsvijoję, kurie kelia tautos kultūrinį ir ekonominį lygį yra girtini ir dėmesio verti. Jų niekinimais lietuvių tautos interesams tikrai nepasitaraujama.

Išėmę iš dienotvarkės ekonominės politikos ginčus, už kapitalizmą ar komunizmą, mes galėtume sudaryti tikrai Pasaulio Lietuvių Bendruomenę siekiančią visiems lietuviams suprantamą bendro tikslo, lietuvių tautos ekono-

minės, kultūrinės, mokslinės ir tautinės gerovės. Kad tautai įvykdoma yra vaizdas žydų tautos pavyzdys. Visi žydai savo bendruomenėje siekė ir tebesiekia ekonominės, kultūrinės ir tautinės gerovės ir jos atsiėkė nepaprastai aukštam laipsni. Dėl to jų svertis pasaulyje pasidarė neproporcingai didesnis už jų skalčių. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė turėtų užsiimti tais klausimais, kurie visiems lietuviams yra lygtai svarbūs.

PLIAS suvažiavimo rengėjų talkininkės pasitarimo metu. Priekyje V. Balsienė; antroje eilėje iš kairės: V. Šifriene, L. Matulevičienė, G. Balsienė; trečioje eilėje: A. Ščepavičienė ir G. Stauskiene.

linama. Viena kvantų mechanikos sritis ir yra judėjimo kiekio momentas.

Daugelio atominės fizikos elektroninių sistemų nagrinėjime, judėjimo kiekio momento teorijos metodai yra labai svarbūs. Yra šioje srityje ir avangardinių bandymų. Ši sritis yra ta, kuria jau ilgą laiką domisi A. Jucys ir yra vienas iš pirmaujančių. Jis, ir jo grupė, daugiausia žinomi grafinių judėjimo kiekio momento teorijos metodų atsiekimais ir patobulinimais. Šie metodai yra nepakeičiami, kuomet turime reikalą su judėjimo kiekio momentais komplikuo- se elektroninėse ir branduolinėse sistemose.

Žiūrint iš platesnės perspektyvos, problemos, kurias šiandien nagrinėja atominiai fizikai, turi būti vienaip ar kitaip tiesioginiai susijusios su anksčiau minėtomis jėgomis (ir jų tarpusavio sąryšiu), jeigu norima, kad šios problemos būtų laikomos esminėmis fizikos problemomis. Laikantis šitokio standarto, visa kita yra arba priitaikomoji fizika, arba priitaikomoji matematika.

Atominės fizikos eksperimentisto uždavinys yra gauti naujos informacijos arba patikrinti teoretines išvadas. Teoretiko uždavinys gi yra sukurti teoriją. Abu uždaviniai reikalauja daug gabumų ir lakios vaizduotės.

Pavyzdžiui, Murray Gell-Mann, praeitų metų Nobelio premijos laureatas teorijoje, pasista- te sau uždavinį įprasinti labai daug naujai atrastų elementariųjų dalelių. Naudojant grupių teorijos (gryniosios matematikos šaka) metodus, jam pavyko bent susistematuoti kaikiurias iš jų. Ši teorija, arba modelis, vadinamas „quark model“, ir gana sėkmingai sistematuoja dabar egzistuojančią elementariųjų dalelių gausybę. Tai lyg savotiška Mendelejevo lentelė. (Šis modelis visgi neišaiškina branduolinių jėgų). Vilniaus atominių fizikų grupė yra gerai susipažinusi su grupių teorijos metodais bei kvantų mechanikos simetrijomis ir atrodo kompetinga dirbti šioje labai aktualioje srityje. Jų dėmesys tačiau nukreiptas daugiausia į atominį spektrą.

Eilė teoretikų JAV ir Sov. Sąjungoje šiuo metu dirba aksiomatinės kvantų lauko teorijos srityje. Ši teorija bando surasti bendrą formalinį pagrindą eilei aukštesnės energijos reiškinių ir taipogi pateikia daugiau formalesnį pagrindą kvantų elektrostatikai, kuri, kaip jau minėjome, yra gana sėkminga aiškinant (nors dar tik tam tikrais atvejais) elektromagnetinius sąryšius. Čia ir vėl yra sritis jėgų išbandymui tokiems kaip Bandzaičiui, Vanagui, Levinsonui ir Vizbaraitėi.

Bendrai, Vilniaus fizikai, vadovaujami prof. Jucio, yra užėmę svarbų barą vienoje įdomioje teoretinės atominės fizikos srityje. Kaip jau minėjome, yra dar visa eilė kitų sričių, kuriose vilniečiai būtų be abejo kompetetingi. Esminės fizikos požiūriu šios sritys būtų įdomesnės ir aktualesnės.

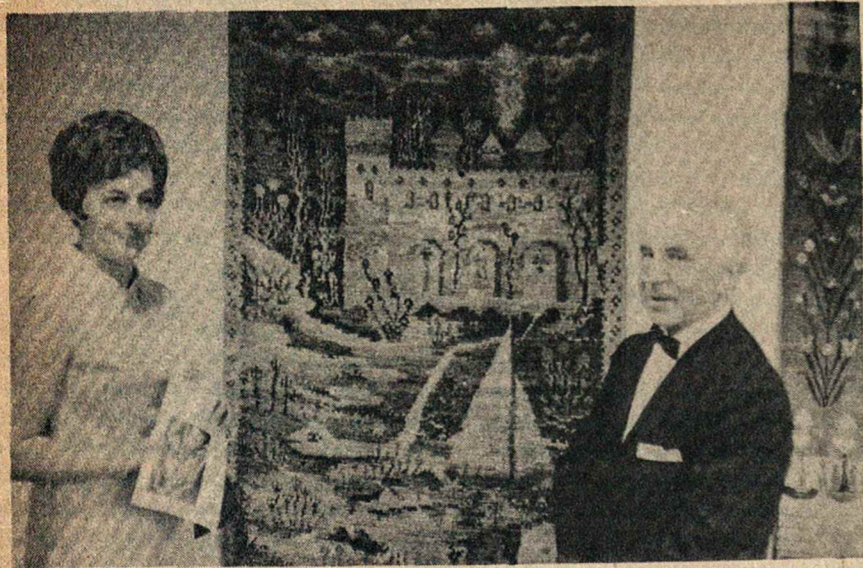
Dr. R. J. Kriščiokaitis

1) A.P. Jucys, I.B. Levinson, V.V. Vanagas, "Mathematical Apparatus of the Theory of Angular Momentum", Israel Program for Scientific Translation, Jerusalem, 1962 (Angliškai).

2) A.P. Jucys, A.A. Bandzaitis, "Angular Momentum Theory in Quantum Mechanics", Vilnius, 1965 (Rusiškai).

3) A.P. Jucys, Ia. I. Vizbaraitė et al., "Tables of 9-j Coefficients for Integral Values of the Parameters with One Parameter Equal to Unity", Moscow, 1968 (Angliškai ir Rusiškai).

KULTŪRINĖ KRONIKA

Prie kilimo: Regina Petrutienė ir dail. A. Tamošaitis

vykstančių ponų Tamošaičių parodą /nuo 24-30 balandžio/ buvo pranešta kelioms vietinėms radio ir televizijos stotims. Parodą lankė ambasados pareigūnai, amerikoni ir lietuviai.

Būdami Washingtonė ponai Tamošaičiai kalbėjo į Lietuvą per Amerikos Balso radio, lankėsi Lietuvos pasiuntinybėje, suskubo pasimatyti ir aplankyti keletą savo senų prietelių ir bent pora Washingtono meno galerijų. gk.

ATSIJUSTA PAMINĖTI

Bronys Raila: DIALOGAS SU LIETUVIAIS. Akimirksnių kronikos 2. Išeido Lietuvių Enciklopedijos leidykla Bostone 1970. Ilustravo K. Jerskas. 560 psl., kaina 7 dol.

LITUANUS, vol. XV, Fall 1969. Šiame 80 puslapių numery duodami A. Klimo trys ir W. R. Schmalstiego du kalbinių straipsniai. Numeris iliustruotas Z. Sodeikienės tapybos darbų nuotraukomis.

SPORTAS. Nr. 19. 1969 gruodis. 24 psl., kaina 75 ct. Red. K. Cerkelūnas, red. pavaduotojas Pr. Mickevičius. Be paskutinių metų sportinio gyvenimo straipsnių, duodama dr. D. Jasičio parengta dr. A. Ramūno knygos apie fizinį ugdymą recenzija.

Lietuvos Pasiuntinybėje: Liet. atst. J. Kajeckas, Ona Bačkienė, Pov. Mažeika, Juratė Mažeikaite (užmezgusi ryšius dėl parodos su Kanados ambasada), Portretų muziejaus administratorius J. A. Yakaitis.

Parodos atidarymo laike, Kanados ambasadoje Washingtonė. Iš kairės: Dr. Pov. Mažeika, dail. A. Tamošaitienė, Ald. Aistienė, rašytojas J. Aistis ir kt.

"Prie klėtėlės" dail. A. Tamošaitis, Kanados ambasados kultūros skyr. valdytojas George A. Cowley su žmona ir Lietuvos atst. žmona p. Kajeckienė. Nuotraukos A. Petručio.

DAILININKŲ ANASTAZIJOS IR ANTANO TAMOŠAIČIŲ KŪRINIŲ PARODA WASHINGTONĖ, D. C.

Anastazija ir Antanas Tamošaičiai savo kūriniais ir parodomis yra žinomi netik Kanadoje, bet ir Amerikoje. Tačiau į Washingtoną savo 59 kūriniais atsivežė pirmą kartą Kanados ambasados, kultūros skyriaus oficialiai pakviesti. Parodos ruošimu Kanados

ambasados patalpose rūpinosi kultūros skyriaus viršininkas George A. Cowley. Į parodos atidarymą pakvietimai buvo išsiuntinėti Kanados ambasados Washingtonė ir apylinkėse gyvenantiems meno pasaulio žmonėms ir Washingtono lietuviams, o taip pat apie

25.

STEFANIJA RŪKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

SU DALGIU SIBIRE

VAKARIENĖ

Apsitvarkę su būdomis, visi pasiėmėme savo krepšelius ir susėdome prie didžiojo lauzo vakarienių. Virėja visiems išdalyjo duoną. Gavome po pusę nedidelio kepalėlio. Čia visų duonkepės krosnys yra mažytės, tad ir duonos kepalukai maži, nors ir kolchozo kepkyloje kepti. Iš Lietuvos ūkininkų iškeptų duonos kepalų išėitų trys tokie kepalėliai. Vai, kaip mes nemokėjome džiangtis tėvyneje kvapia, skania ir sočia duonute, kurią galėjome valgyti pilna burna, nesidairydami į svetimas rankas.

Dalindama duoną, Maša visus įspėjo, kad gautą duonos davinį valgytume taupiai ir skalsiai, nes jos turi užtekti visai rytojaus dienai. Priminė, kad maisto produktus per savaitę atveš tik vieną kartą, o išduodamas maistas yra kruopščiai apskaičiuotas pagal žmonių skaičių. Sėdime ir valgome duoną su virintu vandeniu. Labai skanu, nes per visą dieną pavargome ir labai išalkome, o iš namų neturėjome ką įsidėti.

Maži ko ir vietiniai atsivežė. Kai kas išdėjo po pusę litro pieno arbatai užsibalinti. Pienas buvo atvirintas, kad taip greitai nesurūgtų. Jie tuojau prakasė žemėje gilius duobutes ir jose užkasė savo pieno indelius, kad šaltai stovėtų. Kiti turėjo įsidėti bandučių, kuriose buvo daugiau bulvių negu miltų.

— Miltų dedame tiek, kad tik suklijuotų bulves, — išaiškino mums visą bandelių receptą Froska.

Atviriau pasikalbėti su vietiniais apie vykstantį karą ar politiką — nesiseka. O mums tie klausimai labai rūpi. Susibūrimuose jie labai vengia tokių pokalbių. Jei bus tik trečios akys, tai tylės kaip žemė. Daugiausia kalbama apie darbus ir maistą. Iš mūsų niekas nesijuokia ir nepašiepia. Jei ko nežinome, mandagiai paaiškina ir pamoko.

PIRMOJĮ NAKTIS TAIGOJE

Visi sėdime prie lauzo. Niekas nesiskubina į šlapios žolės guolį. Ugnelė kūrenasi, maloniai šildo ir džiovina sušalpusius drabužius. Dūmai baido tolyn nuo mūsų uodus ir mašalaites, kurie nežmoniška įkūrūs ir plonai zyzdami prašinėja kraujo. Daug kam akys užsi-merkia ir galva nusvyra ant krūtinių. Kiti tuojau susirango ugniakuro atokaitoje ir tuojau užmiega. Jie čia ir pramiegos visą naktį, pasidėję po galva rankas. Laužas ir nekurstomas degs visą naktį, nes vyrai užtūpdė ant ugnies didelį kelmą ir užriogino porą storerinių rąstų, kad ugnelė neužgestų.

Laužas čia reikalingas ir žiemą ir vasarą. Be jo, kaip ir be duonos, nėra gyvenimo. Užsikūrę laužą, visi labai rūpestingai saugoja ugnelę, kad ji nuolat kūrentųsi.

Man dabar prisimena mūsų tautos sentėvių vaidulutes, kurios nemigo naktis praleisdavo šventuose alkuose ir žinyčiose, besaugodamos aisių giminių gyvybės šaltinį — šventąją ugnį.

Rusų tauta taip pat nuo žilos senovės garbė ir saugojo savo namų židinio ugnelę. Tas paprotys yra atsineštas iš jų tautos praeities glūdumų. Kartų kartos

ir dabar saugoja pelenuose žaižaruojančią žariją, be kurios Sibire visi žūtų. Degtukų mažai kas turi ir tuos pačius labai tausoja. Maži matyti ir "zaigalkų" — žiebtuvėlių, nes akmenukų ir benzino labai sunku gauti.

Taiga savo didybe ir neišmatuojamais plotais, su paslaptimis bruzgynais, balomis ir pelkynais, išpuoštais įvairiaspalvių samanų kilimais, nusagstytais laukinių obuoliukų dydžio spanguolėmis, kurios rudenį prinokusias ne rankomis renkamos, bet lentutėmis nuo samanų subraukiamos į krepšelius, — paverčia žemės karalių-žmogų dulkele ir silpnu padarėliu. Milžiniškų medžių viršūnėse nuolat girdisi paslaptingas ošimas. Tai amžina pasaka taigų gyventojams ir paslaptingoms girių dvasioms; tai himnas viliūgams miškų dievėčiams, kurie nusivilioję žmogų į tamsius ir neišnamius tankumynus, dažnai minkštuose samanų pataluose ir numarina. Neveltui mūsų prosenelių tikėta miškų dvasiomis ir miškiniais, nes tas paslaptingas lapų šiušenimas, ta girios gaudesio simfonija, pavirsta į mistišką amžinai žaliuojančių taigų muziką, kurią, rodos, supranta kiekvieno tremtinio siela ir siunčia atodūsius tos didybės Kūrėjui, maldaudama laisvės.

— O Viešpatie, kokia sunki ir nepakeliamą vergo dalia!

Atsidūręs taigoje žinai, kad tuose milžiniškuose miškų masyvuose nėra žmonių ir ta saujelė šienpivių gali čia ramiai miegoti ir ilsėtis. Neužeis čia joks pralaitis, nesudrums mūsų gūdzios ramybės ir nepabūdinis iš svajų apie mieląjį Nemuno kraštą...

Ilgokai dar sėdėjome prie ugniakuro, apsnūdusios ir paskendusios savo mintyse. Pagaliau lyg sapne pakilome ir nukiūtinome savo būdosna. Eidamos nusi- nešėme po žėruojantį pagaikštį ugnelei prieš palapinę užsikurti.

Mūsų su Brone gabija tuojau įsidėgė. Nakčiai pri- krovėme jai gero maisto ir dar kelmelį viršuje pasod- dinome. Pasiėmusios rūkstantį pagalį, išrūkėme savo būdą ir išvaikėme iš jos neprašytus svečius.

Pasiklojome taigoje pirmąjį patalą, o po galva pasidėjome žalios ir drėgnos žolės gniužtes. Puse ant- klodės paklojau, o kita puse apsiklojau ir rengiausi žengti palaiminton sapnų karalijon... Bronė patalą klojosi atskirai. Galėjome guolius sujungti, bet bijo- jome, kad mūsų gyviai nesusiimaitų ir neišaugtų dar stipresnė jų naujoji generacija. Nors kaime mes juos gerokai apnaikinome, bet veislinių dar turime.

Akys pavargusios ir užmerktos, bet kojas gelia nuo ilgos kelionės balomis ir pelkėmis. Užmigtį vis dar negalime. Žalia ir šlapia žolė sušyla pašonėje ir pradeda deginti, o drėgmė skverbiasi į raumenis. Tačiau nuovargis daro savo, ir mes nukeliaujame sapnų karalaitio soduosna...

RYTAS

Išaušo gražus Sibiro rytas. Vasarą naktys čia būna labai trumpos, o dienos ilgos ilgos. Saulutė ritasi dangaus skliautu ir nesišykštėdama beria žemėn daug šviesos ir šilumos.

Labai anksti pradėjo burbuliuoti tetervinai. Jau klykavo kedrovka, nerimo ir kiti taigos gyventojai. Sibiro gyvūnija skurdoka, nes labai šaltos ir sunkios žiemos. Sutinkama kelios rūšys varnų, šarka, žvir- bliukas, kregždė ir dar vienas kitas mažas giesmininkas paukštėlis.

Šiuo metu Sibiro vasara pačiame grožioje. Taigos mažoji augmenija auga, keroja, kūpa ir žydi gražiausiomis vaivorykštės spalvomis. Reikėtų ir mums džiangtis su vasarine gamtos švente, bet mus slegia juoda neveltis, tamsešnė už juodžiausią naktį ir klai- kesnė už mirtį. Nors mes dairėmės akis išplėtusios, bet tas visas grožis negalėjo mūsų pilnai pradžiuginti, nes ilgėjome savo gimtojo krašto ir savųjų. Mus kan- kino ir neužpelnyta dvidešimt penkerių metų bausmė. Taigų sparnuočiai tartum priminė ir įvairiais bal- sais įkyriai kartoję:

— Išplėsti esate iš tėvų žemės, sugriautas jūsų gyvenimas. Vergija, sunkus darbas ir elgetų dalia... Tik burundukai, margi voverų giminės žvėriukai, žaidė kedruose, pasimaguriaudami gliaudė jų riešut- us ir savo draugiškoms akutėmis mus ramino:

— Nenusiminkit, žiūrėkit, kaip skanu! Tik reikia

pamėginti.

Staiga taigos rytmečio ramybę sudrumstė griaus- minga komanda: "Padjom!" Giris milžinų tankumy- nuose atsiliepė aidas ir, pavaduodamas kėlėją, pakar- tojo: "Padjom, padjom, padjom!"

Greit visi keliai. Pabalin praustis niekas neina, neiname ir mes. Tik man didelis vargas su ilgais plau- kiais. Nesišukuuju, tik kiek pasitaisau ir galvą apsi- rišu skarele. Dieną gal prisitaikysiu ir pasiūkuosiu, nes kišenėje turiu gabaliuką sulaužytų šukų.

Arbata jau verda. Virėja turi anksčiau už visus atsikelti, dar su tamsa, ir išvirti pusryčius. Ir vėl visi renkamės prie lauzo, gauname po puoduką arbatos ir valgome su sausa duonute. Cukraus niekas neturi ir keičiausia niekas iš čiabūvių jį nepasigenda. Tarytum jie niekada nieko skanesnio ir neturėjo, kaip tik rudą durpyno vandenėlį, pienu prailinta.

Papusrėčiavome, "sietką" ant galvos, dalį ran- kon, nes ant pečių nešant, man vis atrodo, kad aš kam nors įpiausiu, ir einame visu būriu darban. Rusai susi- grupavę. Geležinis grupė sudarė su savo vaikais. Su mumis niekas nenori jungtis, nes mes nemokame šie- nauti. Ateina zvenevodas ir vietiniam atmatuoja po gabalą pievos. Mums irgi atmatuoja po rėžį ir pasako, kad tai dienos norma ir mes šį plotą turime nu- šienauti.

Pradedu varyti pradalgę. Šienauti visai nemoku. Mano dalgis blogesnis už senųjų gyventojų, o man atrodo, kad jis visiškai netikęs. Kertu iš peties. Ger- riaus pasakius, kapoju kaip krūmus. Dalį žolės nukertu, o dalis kažkaip nulinksta ir lieka nenupiauta, bet šie- nauju. Apdalijęs visas grupes darbu, grįžta pas mane, prižiūrėtojas Fedia. Jis paėmė iš manęs dalį, išpusto, pjauna ir aiškina, kaip reikia šienauti. Atrodo, kad viską supratu ir bandau dirbti pagal jo nurodymus. Išmetu didelį pusratį, leidžiu dalįjį pagal žemę. Vieną, antrą kartą išėina gerai, bet žiūrėk — ir vėl tas dalgis neklauso; tai galas ar ašmenys į žemę sminga, tai kupstant atsiduria, tai už krūmelio užkliūva. Greit visai atšipnu dalį. Reikia mokytis pasipustyti. Turiu ga- vusi nulūžusios pustyklės galą, kuris išsprautas į prak- skeltą pagalioką. Prisimenu, kaip tėvas pustydavu dalį- gį pažastin pasispaudęs. Aš stengiuosi pamėgdžioti tėvelį. Ilgai pustu vieną ir kitą pusę, bet jaučiu, kad negerai. nes iš vienos pusės daugiau paspaudžiu, iš kitos — mažiau. Neparanku ir gana. Pasipūsiusi pjaunu pagal taisyklę, bet man neišeina. Ir vėl iš peties pradedu kapoti žolę, nes man atrodo, kad taip daugiau nušienausiu. Po kiek laiko vėl ateina Fedia. Išvaro ilgą pradalgę, dar paaiškina šienavimo techniką ir gerai išpusto dalį. Prakaituoju šienaudama. Sau- lutė gerokai kepina, medžių pavėsyje uodai kandžioja ir įkyriai zyzia. Stropiai dirbu, bet ta pieva taip sun- kiai pasiduoda. Jau rankas ir pusiaujai skauda, o pilvą kažkaip traukia. Kad nors greičiau pietūs ateitų.

PIRMIEJI PIETŪS

Jau ir pietų metas. Atrodo, kad labai ilgai dirbu. Laikrodžio čia niekas neturi, niekam jis ir nereikalin- gas. Šešėlis labai geras laiko matas. Prižiūrėtojas atsi- stoja nugara į saulę ir matuojasi su savo šešėliu. Pa- gal šešėlio ilgį nustato vidurdienio laiką ir visiems praneša, kad jau pietūs.

Pasigirsta šauksmas: "Obiedat!" Visi šienpiviai patenkinti eina pietus. Surandame balutę ir joje nusi- prausiame veidą, rankas ir atsigaiviname. Rankšluos- čių niekas neturi ir jų nereikia — vėjas išdžiovina. "Devkos" — mergaitės atsiaklaupia, prideda prie lūpų kampuką skarytės ir atsigeria rudo, skanus, su buo- galvais ir kivynois vandens. Keista, ir vanduo skanus, ir niekas nuo jo nesuserga.

Mums toks gėrimo būdas, atrodo, labai nehygie- niškas ir nepprastas. bet po truputėlį ir mes iš vietinių mokomės gyventi. Nieko jau nepardarysi ir nepakeisi. Organizmui prakaituojant reikia daug vandens, o pel- kėse šaltinėlių nėra, tad reikia mauti balos vandenį.

Virėja jau mūsų laukia su katilu sriubos. Išvirta kolchozo gamybos miežinių kruopų su arkliena. Mėsa supiaustyta mažais gabaliukais — kiekvienam darbi- ninkui porcija. Po taigą sklinda arklienio kvapas. Gal kokį alkaną žvėrį priviliojo, bet tas šios mėsos tikrai

neestų. Vilky čia nėra, nes jiems per šalta ir žiemą jie turėtų badauti. Gyvena tik usoriniai šuneliai, bet ir tie ne dažnai sutinkami.

Susirenkame visi prie lauzo ir susėdame aplink jį. Baisiai skurdžiai visi atrodo, nes beveik visų drabu- žiai pasiūti iš pakulinių maišų. Vietos gyventojai visi mažo ūgio ir liesi. Retai sutiksi storą kolchozinką. Net ir pirminkas, ir tas be pilvo, nes ir jį "valstybi- niai bei socialistiniai rūpesčiai pjauna".

Değa pasaulinis karas. Tokiais atvejais žmonės daug kalba, politikuoja ir spėlioja, kas laimės. Klau- sausi, ką apie tai kalba vietiniai žmonės. Bet apie to- kius reikalus jie visai nešneka. Argi jie viskam at- bukę? Atrodo jų niekas nedomina, tik duonos kąsnelis ir kaip saugiau kolchozo maišą nukombinavus.

Dauguma šienpivių jau čia gimę ir visi yra lanke pradžios mokyklas. Moka skaityti ir rašyti, bet apie platesnį pasaulį ir apie geresnį gyvenimą jie nieko neįmano. Gal jų visai nemokė geografijos? Visų kal- bos nuolat sukasi apie kasdieninį kaime gyvenimą. Jau- nimas kai kada užtraukia "čestušką". Tačiau ne žodelio iš jų neišgirsi apie krašto gyvenimą ir valstybės rei- kalus. Atrodo, kad jie apie tuos dalykus visiškai neturi savo nuomonės. Partija juos gerai išdresiravo. Dau- gelis už vieną neatsargų žodį skaudžiai nukentėjo, už- tat dabar visi atsargūs.

Išsiimame iš krepšelių dubenėlius, puodukus, šaukštus ir duoną. Virėja pilsto sriubą ir apdalyja po gabaliuką arklienio. Tokia didelė ir turtinga šalis ta Rusija, bet Stalinas su savo klika taip ją sumovė ir nuolino, kad paskui dvokiančią sriubą, kurios gero Lietuvos ūkininko ir suo nelaktų, darbininkai seka ir ir jos laukia. Taip skaniai visi valgo, kad nėra kada net žodį ištartį. Visi patenkinti tyli, nieko nepiečia ir nekritikuoja, nes už neatsargiai ištartą žodį — kalė- jimas. Sovietinėje teisejoje nėra žodžių para, savaitė ar mėnuo. Jų teismai penkmečiais ir dešimtmečiais svaidosi.

Valgome ir mes tylėdamos. Aš su graudžia šyp- sena pasižiūriu į Bronę, o ji — į mane. Abi žiūrime į Geležinį. Jis smarkiai susiraukę iškošia pro dantis, kad Lietuvoje savo šunį geriau maitintys.

Su duonos riekute suvalgau sriubą. Norėčiau dar daugiau duonos, bet reikia gabaliuką pasilikti vaka- ritei. Man arkliena ne prie širdies. Jei būtų pake- pinta ir su prieskoniais, tai taip nesijaustų arklie prakaito kvapas. Vis dėlto atsikandu kąsnelį ir kramtau, kramtau... Pradeda bloga darytis. Bijau, kad neiš- vemčiau suvalgyto maisto. Greit mėšą išspiaunu ran- kon ir nežymiai numetu žolėn. Likusį mėšos gabaliuką atiduodu ruselei Froskai. Ji mėšą suvalgė pasigard- džiuodama ir juokiasi, kad dabar galėsianti gerai pa- žvengti.

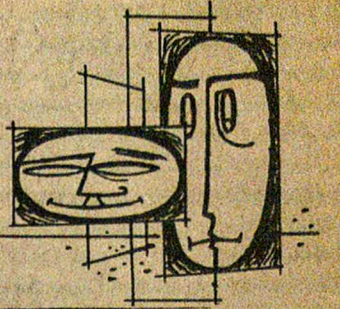
Po pietų gavom valandžiukę pailsėti. Esame toli nuo "valdžios", kuri negalės mus netikėtai užklupti. Prieš prigulant paskelbė malkoms rinkti talką, kad lauzas neužgestų.

Pasileidome ir visas puses malkų ieškoti. Taiga čia pat. Joje auge simtamečiai kedrai, pušys, eglės ir pich- tos, neatsilieka epušės, beržai ir alksniai. Nesodino ir netvarkė šios girios žmogaus ranka. Pati augmenija stiepiasi į Dievulio saulę, ir tankumynuose medžiai iš- augo tiesūs ir lygūs, kaip žvakės. Augančiųjų milžinų papėdėje daug perkaršusių ir išvirtusių medžių, kurie taip susikryžiavę, kad pro juos sunku praeiti ir pra- lįsti. Daug medžių išrauta su šaknimis. Čia tai jau burano, Sibiro viesulo darbas. O jau žolės miško pro- žvaistėse tankumas ir sodrumas! Jon įsibridęs, pasi- neri iki juostos. Aplinkui daugybė gėlių, panašių į mū- sų bijūnus. Jų platus lapai ir skaištūs žiedai labai deri- nasi, nors nešį į darželį. Sibiro kaimiečiai darželių ne- turi ir gėlių neaugina, nes reikia bulvytėmis rūpintis, kurios gražesnės už puikiausias gėles.

Turiu priminti, kad Sibiro gelės nekvepia.

Pririnkome sausų malkų ir visi po glėbį parvilkome. Pakurstę laužą, čia pat susirangėme poilsui. Vie- tiniai tuojau sumigo ir pradėjo knarkti, bet mes nega- lėjome užmigtį.

Bus Daugiau.

AR MAŽOJI LIETUVA SAVO MISIJA JAU ATLIKO?

kųjų tautų bendruomenėje jie reikią savo nuomonę kaip lygūs tarp lygiųjų ir t. t. ir t. t.

Daug patriotiškesni, sumanesni buvo Lietuvos mokslininkai: istorikai, geografai ir kiti. Jie suprato 1945 metų įvykių istorinę reikšmę. Vos tik karo bangai pražūz, ne suminėti polit. agitatoriai, bet ji e pasileido po Mažąją Lietuvą. Lietuvos mokslininkai planavo, rašė veikalus ir lankė istorines krašto vietoves, visur ir visuomet atkreipdami dėmesį į to krašto lietuviškumą. Jie laipiojo po degėsius, griuvėsius, po universiteto rūsius, ieškodami ir registruodami lietuviškumo pėdsakus. Jų dėka buvo atrastas ir Donelaičio „Metų“ originalus rankraštis, kurį mokslininkai tiesiog plėste išplėse iš vieno negyvo vokiečių karininko rankų Karaliaučiaus universiteto rusyje. Taip, jiems ir šiandien dar pridera mūsų visų pagarba ir padėka!

Bet greit ir jiems kelias buvo uždaromas, nes dabar masiniai pasipylė sovietų kolonistai. Šiandien Mažojoje

Vienas iš tobuliausių Antrojo pasaulinio karo alijantų vertėjų, labai gerai mokąs rusų kalbą, buvo anglas A.H. B i r s e . Be jo Churchillis negalėjo apsieiti jokiose konferencijose ar šiaip priėmimuose su rusais. Tat nenuostabu, kad ir 1943 m. Teherano konferencijoje, jis sėdėjo šalia Churchillio ir Stalino.

„Vertėjai“, — taip rašo Birse savo atsiminimų knygoje Memoirs of an Interpreter, — „prie daug ko pripranta. Jie su laiku sugeba nuslopinti savo jausmus sąsąryšje su dialoge iškilstančiomis, nenumatytomis staigmenomis. Bet aš pirmą kartą nepajėgiau neparodyti savo jausmų, kai Stalinas pareikalavo Karaliaučiaus srities. Jis savo reikalavimą motyvavo tuo, kad Rytprūsijų anekcija esanti reikalinga rusų viešosios opinijos, t. y. neapjuktos prieš vokiečius, nuraminimui (!).“

Toks skystas ir neįtikinantis Stalino užmaščių motyvas, vakarinių alijantų buvo tyliai akceptuotas. Nėgana to, 1944 metų vasario 20 d. laiške, patį anglų premjerą Churchillį rašo Staliniui sekančio turinio laiška:

„Brangus Maršale Staline!

Karą prieš vokiečių agresiją skaitau jau nuo 1914 metų. Todėl ji ir vadinu 'Trisdešimties Metų Karu'. Bet šią progą aš norėčiau Jus paakinti į kitą faktą, būtent, kad Rytprūsijų žemė yra girdyta rusų krauju. Žinoma, bendram mūsų tikslui pasiekti, mes visi daug kraujo praliejame. Bet čia, Rytprūsijoje, kur 1914 metais rusų daliniai laimėjo mašį ties Gumbinę, jie privertė vokiečius nuo Paryžiaus atitraukti dvi armijas ir tuo žymiai prisidėjo prie mašio ties Marnės laimejimo. Todėl man atrodo, kad rusai turi istorinę ir gerai pagrįstą reikalavimą į šią vokiečių sritį...“

Nežinome kaip Stalinas vertino toki anglų premjero ir politikto naivu tvirtinimą ir sugestiją, bet faktas, kad rusai Mažosios Lietuvos srities pasisavinimą atliko dideliu greitumu ir kruopštumu. Milicininkai dieną ir naktį ėjo iš namo į namą, iš ūkio į ūkį ir užsilikusius gyventojus vijo lauk, juos areštavo ar išvežė tiesiog į Sibirą.

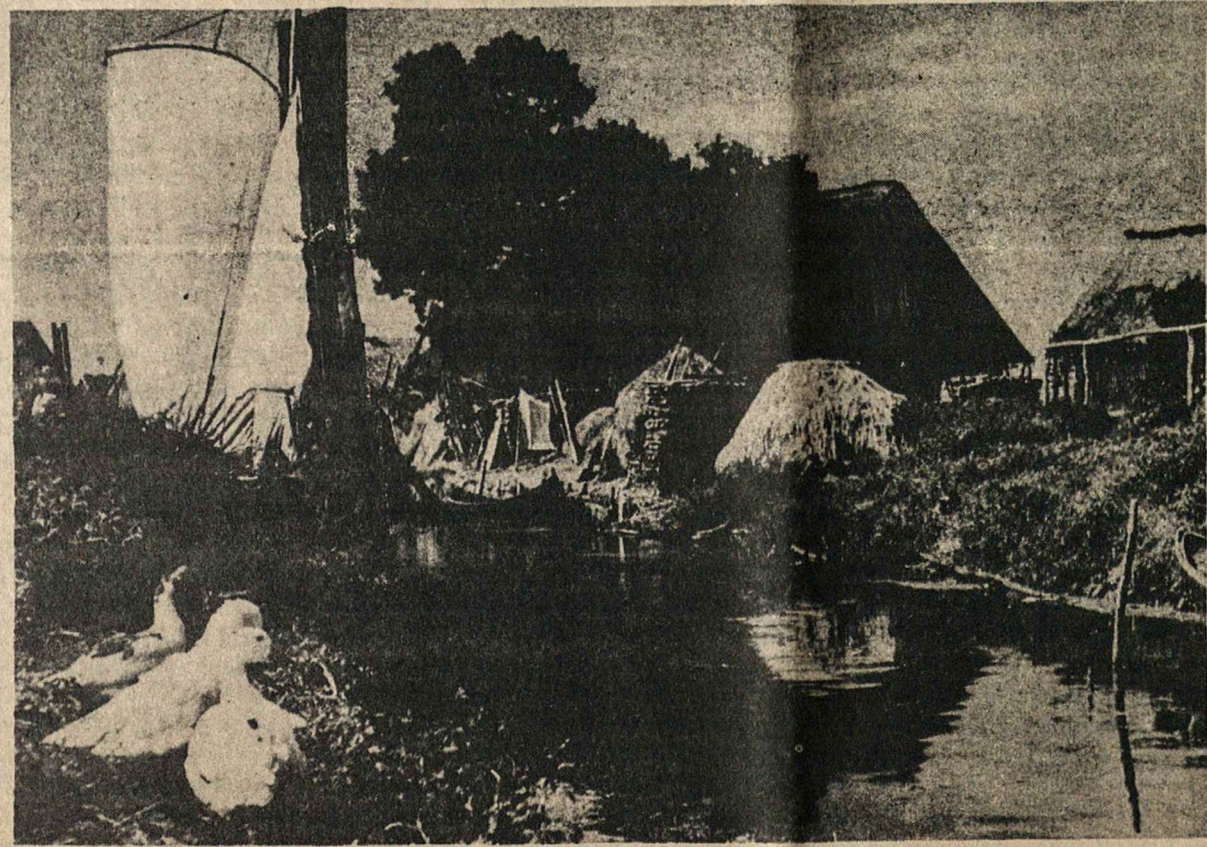
Mažoji Lietuva savo istorijos bėgyje yra keleta kartų patyrusi rusų ir jų pavergtų tautų antplūdžių. Į kraštą išiveržę, kazokai ir kalmukai yra išužė daug gyventojų ar sunaikinę miestų ir kaimų. Vargu tuomet Mažosios Lietuvos gyventojai ir baimė kentėjo. Bet jie l i k o ! Šalia visų žiaurumu, dar nebuvo praktikuojamas masinis krašto gyventojų išvietinimas. Tai išvyستė tik buvę sovietų karo draugai naciai 1939 metais Lenkijoje. Matyt, kad buvusiu draugu, dabar fašistais vadinamų, tautų varinėjimo ir išvietinimo metodus padarė gilų ispuđį Stalinui, taip, kad ir jis jį panaudojo Mažojoje Lietuvoje. Tokiu būdu šis žydzintis kraštas laikinai pasidarė tuščiu vaiduoklių kraštu.

Dabar atėjo lemiamas ir kritiškas istorinis momentas: gelbėti Mažąją Lietuvą visomis savo priemonomis išgalėmis, ar palikti savo likimui. Del jos ateities labai sielojosi mažlietuviai, kuriame pasaulio krašte jie tuo metu ir buvo. Net ir į toki tolimą Sibirą ištremtas ir skaudžios ligos kankinamas Maž. Lietuvos veikėjas, dailininkas Adomas B r a k a s , rūpinosi del savo tėviškes likimo. Trumpai prieš mirtį,

Tai taip sielojosi to krašto žmogus, lietuvis, ištremtas ir tapęs rusų vergu. Jis be tikslo merdėjo ir vargo, kaip ir daugelis Maž. Lietuvos inteligentų ir veikėjų. O kaip jie būtų buvę reikalingi Mažosios Lietuvos atstatymui!

šis dar savo geriausiuose metuose žmogus, viename savo laiške iš ten rašo:

„...Šimtmečiai rodė, koks atsparus yra prūsų lietuvių kraujas, kad jis tvirtai ir atkakliai gynė savo prigimtas lietuviškas teises. Tik tai dalis teritorijos buvo atgauta. Dabar, rodos, atgausime v i s a tėvų žemę, kaip amžiną ir šventą savo tautos nuosavybę. Kiek dar ir reiktu vargo kėsti, kiek skausmo kentėti, kiek atsieitų dar ir asmeniškų skriaudų patirti, nieko nereikia bōti. Tegul grįžta kuo veikiau įnsumpt tie, kuriuos karo audra svetimon tolybėn nubloškė. Masų visų laukia darbas, laukia ir džiaugsmas. Švęsimė didelę šventę — statysime iškilmingą veikalą — Žalgirio mašio pergalei vaizduoti, mūsų poeto ir pranašo Vydzūno o metų atgal jau parašytą veikalą: MŪSŲ LAIMEJIMĄ...“

Nemonija — gražus tėviškes kėmpelis

O ka tokioj susidariusioj politinėj padėtyj darė ar ateičiai planavo, saugiame užfrontyje išsėdėje ir iš kareivišku katilu kasdien social pavalgę, to kie politiniai agitatoriai kaip P a l e c k i s , G e d v i l a , S n i e č k u s , S u m a u s k a s ir kiti? N i e k o ! Jie politiniai supasov. Jie gal buvo ir šiandien yra nepamainomi marksizmo-leninizmo teorijos interpretatoriai, bet politikoje jie nepajėgė parodyti jokio nusivokimo. O tai juk nebuvo kokie paprasti, bet žymūs lietuvių komunistai, kurie ir šiandien teigia ar bando įrodyti, kad jie turi autoritetą, kad jie sovietijoje užima aukštus postus, kad soviet. broliškoji Lietuvoje jau gimusi ir užaugusi rusų jaunoji karta pretenduoja į „tėviškes teisę“. Todėl jų išvietinimas imanomas tik stalinistiniais ar nacistiniais metodais. Tai ir sudaro rimtą padėti Mažojoje Lietuvoje. Pagaliau toks netikėtas slavų antplūdis ir išsigalėjimas Lietuvos vakaruose ir pietvakaruose, veikia ne tik Mažosios, bet ir Didžiosios Lietuvos nenaudai.

Maž. Lietuva per šimtmečius atlaikė ir pastoją kelia kryžiuočių antplūdžių į Lietuvą ir leido jai susiformuoti į galingą valstybę. Vėlesniais lai-

kais ji ar tai laikraščiu, maldaknyge ar paprastu kalendoriumi dvasinai maitino savo giminės brolius Didžiojoje Lietuvoje. Caro priespaudos laikais ji priglaudė ne vieną Didž. Lietuvos politinį veikėją. Mažoji Lietuva buvo lyg ta anga, pro kurią laiks nuo laiko spūstelėdavo šviežius vakarų kultūros skersvėjis, nešas naujų idėjų tautiniam susipratimui ir laisvės kovai. Pagaliau 1923 metais tūl mažlietuvių idėja ir bendromis pastangomis Lietuvai buvo atidarytas laisvas jūros kelias į visą pasaulį. Visą tai turint prieš akis ir matant šių dienų skaudžią Mažosios Lietuvos padėti ir likimą, tenka pamąstyti ir pastatyti rimtą klausimą: ar likimas ištikrųjų jau nusprendė, kad Mažoji Lietuva savo misiją Didžiajai Lietuvai jau atliko?

Bet koks ir bebūtų istorijos nuosprendis, tol kol užsimerks ir paskutinio Mažosios Lietuvos palikuonių akys, tol skambės ir bus minimas Mažosios Lietuvos vardas ir statomi reikalavimai į šį kraštą, nežiūrint to, kad galingos rusų motorizuotos zagres bus jų bočiu ir tėvų paliktus pėdsakus bei kapinytus jau su žeme sulyginusios. —lym—

Netikėkite, draugai, kad apsidraudėliai yra kvailūčiai ir naivūs, kaip dievo avinėliai. Ne, jie visada jaučia, iš kur vėjas pučia ir nespiaudo prieš vėją, nes žino, kas tokiu atveju būna.

Kiekvienas apsidraudėlis iš prigimties bailys. „Kad tik kas nors neįvyktų...“ „O ką tenai pagalvos...“ Del to jo širdis visada smarkiau plaka. J širdies taktą išlavintos ir kojos. Laiku užbėgti įvykiams už akių — štai apsidraudėlio taktika. Tu dar nespėsi nė pagalvoti, o apsidraudėlis jau kaip čia buvęs.

Užvažiuoju kartą į vieną artelę. Šiaip sau, be ypatingo tikslo. Ieinu į pirmininko kabinetą, o jame sėdi gerai pažįstamas pilietis. Plaukai dar nespeję ataugti.

— Ką tu čia veiki? — klausiu.

— Sėdžiu, — atsako pilietis.

— Matau, kad sėdi. Bet ko sėdi? — teiraujuosi toliau.

— Pirmininku mane čia pasodino, — aiškina.

Sėdėti tas pilietis tikrai dar privilegija. Tik ne pirmininko kėdėje. Bet kažkur kažkas kažkam šnibžtelėjo, ir tiesiai nuo neobliuoto suolo jis atsідurė pirmininko fotelyje.

Parvažiavęs papasakosiu, manau... O man sako: lėve, girdi, ten ir ten kviečia. Gi ten ir ten man užgieda: „Kam kisi nagus, kur nereikia. Užmiršk kelią į tą artelę...“

Vadinasi, aplenkė mane tas perėūnas. Baisų greitį išvystė. Prieš vienus paverkė krokodilo ašaromis, prieš kitus nuskriaustą pavaizdavo, dar kitur — kumščiu į krūtinę trinktelėjo. Kaltas, girdi, buvau, o dabar štai — visas jėgas skiriu... Ir juo patikejo. Išlydėjo maloniai. Gyvenk, vadinasi, ir džiaukis, vadovauk artelei. O šituos kritikus mes...

Sieniame laikraštyje darbininkas pakritikavo savo bendradarbį. Susirinkimo metu jilpo į tribūną ir apkaltino straipsniu autorij visomis žemiškoms nuodėmėms: tas, esą, ir geria, ir valstybes turį glėnzia, ir dar šeimoje despotas.

— Bet juk tai netiesa, — pasipiktinęs tariu tam žmogui.

— O tegul nerasinėja, ko nereikia...

Savo jis pasiekė. Susirinkime kalba nukrypo apie straipsnelio autorij. Vieni jį gynė, kiti peikė. Sienlaikraščio kritika visi pamiršo, ir pagrindinis kaltininkas išėjo sausas iš vandens.

Sunku „lenktyniauti“ su apsidraudėliu. Tu kiekvieną žodį rašydamas privalai dešimt kartų apgalvoti. Kiekvieną faktelį nuodugniai pastikrinti. Tu negali skubėti. Suklysi — savo kailiu atsakysi. O apsidraudėlis niekuo nerizikuoja. Jis gerai žino, kad už melagystę, išsitikinėjimą, kitų darbuočių, ypač žurnalistų, smeržimą, jo nesužadys. Net iš kabineto neišvarys. Bet abejonės jis suks. O beabejojantis jau ne karys.

Apšmeižti kitus žmones, ginant savo „ŠLUOTA“.

„LP“ redaktorius su šeima Los Angeles bičiulių tarpe: Iš kairės į dešinę: žurnalistas A. Gustaitis, dr. H. Tumas, E. Lymantienė, poetas A. Giedraitis, B. Lymantaitė, LP redaktorius A. Lymantas ir A. J. Audronis.

„LP“ išėina keturis kartus į metus. Kaina \$2.00 metams, bet kuriame pasaulio krašte, išskyrus Vokietiją (DM 2.00) metams. Garbes prenumerata \$5.00. Aukos pageidautinos laikraščio tobulėjimui ir dažnėjimui. REDAKCIJA ir Adm.: 5260 - 10 Ave. Montreal 405, P. Q. Canada.

12. Kazys Musteikis

PRISIMINIMŲ FRAGMENTAI

Kazys Musteikis buvo Lietuvos kariuomenės generolas ir paskutinysis nepriklausomos Lietuvos krašto apsaugos ministras. Jis iš arti stebėjo ir dažnai asmeniškai dalyvavo valstybinio Lietuvos gyvenimo užkulisuose. Savo prisiminimuose jis iškelia ir naują, iki šiol viešai dar neskelbtų, duomenų.

Cia spausdinami Kazio Musteikio prisiminimų fragmentai paimti iš jo knygos, kurią dabar išleidžia Nidos knygų klubas, 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain.

DIPLOMATIJOS ŠEFO PASKYRIMAS

Sumanymas vieną mūsų diplomatų paskirti vyresnioju kilo iš Respublikos Prezidento. Tai buvo gegužės mėnesį, kai rusai pradėjo mums daryti provokacinius priekaištus. Visai atsitiktinai man teko būti liudininku ir išgirsti tuo klausimu Prezidento ir Urbšio pasitarimą.

Kartą, nuvykęs pas Prezidentą, radau Urbšį, dar nebaigusį savo pranešimo. Aš laukiau salėje. Po

kurio laiko iš Prezidento kabineto išėjo Urbšys ir pats Prezidentas. Priėjau pasisveikinti. Ir štai tada užgirdau Prezidentą sakant Urbšiiui, kad ar nereiktų, tokiai įtemptai padėčiai esant, vieną diplomatų nužiūrėti vyresnioju, kuris derintų visų diplomatų veiklą, prireikus naują paskirti ir apskritai patvarkytų bėgamuosius reikalus. Urbšys pritarė ir čia pat pasiūlė šias pareigas pavesti mūsų pasiuntiniui Paryžiuje Klimui. Prezidentas pagalvojo ir pasakė: „Klimas geras lietuvis, patyręs diplomatas, bet jau 20 metų gyvena ne Lietuvoje — atsilikęs nuo mūsų reikalų“. Urbšys tylėjo, o Prezidentas, lyg sau vienas galvodamas, sakė, kad Klimo veikla, kaip reziduojančio kariaujančiame krašte, būtų varžoma. Man, iš šalies klausant, atrodė, kad Prezidentas Klimo kandidatūrai nenorėtų pritarti. Tada Urbšys pasakė: „Gerai, pone Prezidente, dar pagalvosime“. Gal po 2-3 dienų prezidentūroje vėl girdėjau, kaip Urbšys diplomatų vyresnioju pasiūlė dr. Šaulį. Prezidentas iš karto suabejojo: „Kažin, ar bus gerai?“ Šaulį atestavo, kaip gerą diplomatą, gerą lietuvi. Paskui, truputį susiraukęs, pasakė: „Bet vedęs nelietuvis“. Toliau Prezidentas tęsė, kad jis girdėjęs, jog Šaulio sūnus ar sūnūs tarnauja vokiečių kariuomenėje ar gestape. Jį paskyrę, sulauksime daug priekaištų. Svetimieji irgi išknistų, ir tada jo veikla, bent prieš vokiečius kariaujančiose valstybėse, būtų labai abejotina. Urbšys irgi suabejojo Šaulio kandidatūra. Tada Prezidentas pasiūlė savo kandidatą. „Kažin, kad Lozoraitį paskirtume? Jis dar jaunas, bet turi galvą“. Toliau Prezidentas pridūrė, kad kol kas Lozoraitis yra atstovas dar nekariaujančiame krašte, tai jo veikla nebūtų varžoma. Urbšys dar paprasė leisti jam pasitarti su savo bendradarbiais. Prezidentas sutiko. Taip baigėsi antras mano girdėtasis

pasitarimas.

Sekantį kartą kalba buvo labai trumpa. Urbšys pasakė: „Tai gerai, pone Prezidente, skirkime Lozoraitį“. Prezidentas sutiko ir liepė Urbšiiui neatidėliojant pranešti tai, kam reikia. Netrukus Urbšys pasiuntė mūsų atstovams tokią telegramą:

„Jei čia mus ištiktų katastrofa, užsieniouose likusios Diplomatiijos šefu skaitykite Lozoraitį. Pirmuoju pavaduotoju — Klimą, antruoju — Šaulį. Gauna: Berlynas, Roma, Paryžius, Londonas, Vašingtonas, Stockholmas. Pasirašė Urbšys“.

Lygiagrečiai su Diplomatiijos šefo paskyrimu Prezidentas kėlė dar du kitus svarbius klausimus:

1. Aprūpinti pasiuntinybes lėšomis, kad jos galėtų veikti, ir
2. Sustiprinti pasiuntinybių personalą jaunesniais tarnautojais.

Prezidentas sakė, kad kiekvieno pasiuntinio žinion neatidėliojant reiktų pervesti po 2 milijonus litų, o vyriausiajam — 15 milijonų litų. Šis lėšų klausimas buvo prisimintas ir Ministrų taryboje. Nebuvo svarstoma, duoti ar neduoti, bet vieno posėdžio metu Merksy paklausė Urbšį: „Ar jau perversi pinigai?“ Urbšys, išsitraukęs iš kišenės bloknotelį, kažką atsižymėjo ir atsakė: „Dar ne, pone Pirmininke, bet greitai bus padaryta“. O liko nepadaryta. Kas kaltas? Užsienių reikalų ministerija ar Lietuvos Bankas? Greičiausiai bankas. Prieš perversdama tokias pinigų sumas, banko vadovybė — labai savarankiška ir neskubanti, — greičiausiai, ilgai svarstė ir pavėlavo.

Kai dėl pasiuntinybių personalo sustiprinimo, tai Prezidentas sakė, kad reiktų parinkti baigusius

aukštąjį mokslą, mokančius svetimų kalbų. Pavyzdžiui jis paminėjo Cesevičiaus, Dirmeikio, Skrupskelio pavardes. „Tokių vyrų bent pora dešimčių reiktų pasiūsti“.

Man asmeniškai neteko girdėti, kad kas nors tuo klausimu būtų buvę bandoma daryti.

ULTIMATUMAS IR PASKUTINYSIS MINISTRŲ TARYBOS POSĖDIS

Birželio 14 d., pusę dvyliktos nakties metu, paskambino man Merksy ir pasakė, kad iš Maskvos gautos labai blogos žinios ir kad 4 val. ryto prezidentūroje yra šaukiamas Ministrų tarybos posėdis. Po pusvalandžio vėl telefonas. Ministrų tarybos generalinis sekretorius Mašalaitis pranešė, kad tarybos posėdis šaukiamas ne ketvirtą, bet 1 val. nakties. Į posėdį atvyko: Merksy, Bizauskas, Jokantas, Tamošaitis, Audėnas, Masiliūnas, Valstybės kontrolierius Šakenis ir aš. Posėdyje nedalyvavo: Galvanuskas — buvo išvykęs į Klaipėdą, Urbšys — likęs Maskvoje ir Skučas — jau perdavęs pareigas Merkiui. Posėdis prasidėjo prieš 2 valandą. Posėdžiui pirmininkavo Prezidentas.

Visi išsigandę, tylūs. Prezidentas, atėjęs iš savo kabineto į salę, mums visiems atsistojus, linktelėjo galva. Toks buvo pasisveikinimas šį rytą.

Pradžioje Merksy pranešė, kad yra gautas rusų ultimatumas. Sakė, kad pilnas ultimatumo tekstas dar esąs neiššifruotas. Paskaitė tik pirmąjį ultimatumo punktą: Vidaus reikalų ministrą Skučą ir Valstybės saugumo departamento direktorių Povilaitį, kaip tiesioginius provokacinių veiksmų kaltininkus, tuojau atiduoti teisman. Bus daugiau.

Reportažas iš Detroito

Sandors Garland istorija supurtė Detroitą kaip tik prieš Motinos dieną. Sandra Garland žuvo gegužės 8-šios naktį nuo tėvo rankos. Kartu žuvo ir trys puberiniai, iš kurių vienas buvo juodas.

Arville D. Garland, geležinkelio mašinistas, buvo laikomas tipingu establišmento atstovu: didelis patriotas /JA V vėliavą iškeldavo kiekvienos šventės proga/, paslaugus kaimynas, pavyzdingas darbe ir gražiai užlaikęs savo namus. Iš keturių vaikų Sandra buvo vyriausia, 17-kos. Tėvas ją labai mylėjo ir bandė auklėti puritonišku griežtumu. Vidurinėje mokykloje ji papuolė į hipių aplinką ir ėmė namų "nelaisvės" neapkęsti. Prieš savaitę iš namų visai pabėgo ir įsikūrė Wayne valstybinio universiteto rajone, hipių apgyventame name, viename apartamente su... trimis bernais: 18 metų žydu Scott Kabran, vėl 18 metų negru Gregory Wall ir 16 metų pabėgėliu iš pataisos namų Tony Brown /jis turėjo mažiausia dar vieną pavardę ir metų skaičių pagal reikalą padidindavo/.

Pabėgusią Sandrą tėvas ir motina bandė susigrąžinti namo. Ji neklausė. Suuostęs, kaip toli jo dukrelė nuėjo "gėlių takais", Mr. Garland minėdamas naktį su žmona atvažiuojo į hipių namus, įsiveržė į dukters meilės lizdą ir ėmė šaudyti. Pirmas, prieškambaris, krito šešiolikmetis Brown. Paskui, miegamajam, abubėrnai ir Sandra. Ji, sako, paskutinioji. Ji dar klykusi, šaukusi motinai, kad sustabdyt tėvą. Visus keturius iššaudęs, Mr. Garland įsiveržė į kitą apartamentą, kuriame gyveno kažkokia Donna, jo manymu Sandros iš kelio išvedėja. Ta pasislėpė rūbų spintoje ir išliko gyva. Iš čia abu, Mr. & Mrs. Garland nuvažiuojo į policiją. Ji buvo paleista, o jis, be jokio užsto kalėjime, laukia teismo.

Didžiausios spaudos pirmuose puslapiuose buvo patoso ir ašarų persunkti straipsniai. Rašė po du ir po tris autorius iš karto. Simpatijos aiškiai buvo Sandros ir jos sugulovų pusėj. Buvo išaiškinta, jog tas juodukas visiškai geras vaikas ir apartamente atsidūrė tik todėl, kad nesu-gyveno su pažėviu /išsiskyrusios motinos antruoju vyru/. O žydukas, našlio tėvo, gėlių krautuvės savininko vienturtis, buvęs gražiai augintas, net pora metų kadetu mokyklon leistas, tik čia antisemitinių gaivalų žemintas, apartamente gyveno su tėvo žinia. Jis tėvui dažnai talkinęs prie gėlių. Jis rašęs poeziją ir tėvas žada viską išleisti. Detroit News paskelbė porą eilėraščių. Jie tikrai visai neblogi. Tėvas keikia Mr. Garland'ą - žudiką. Mano sūnus, sako, Sandros nepagrobė. Ji pati atėjo. Mažiau simpatijos reiškama tik tam 16-mečiui patalogiškam vagiliukui, nuo 11-kos metų iš vienu į kitus pataisos namus siuntinėtam, iširusios šeimos vakeliui.

Kam Sandros istoriją čia prisiminiau? Ogi todėl, kad man taip pat Sandros labai, labai gaila. Ir gaila tų visų trijų berniukų. Bet labiausiai gaila 45-rių metų Sandros tėvo, kuris dukrelę iš lėto puvimo hipių liūne tik kulkomis besugalvojo išgelbėti. Tai viena. O antra, norėčiau sugadinti apetitą mūsų lietuviško establišmento atstovams. Kad pagal-

votų, jog raktus į apartamentą turi ne tik Sandra, bet ir Birutė; jog narkotikus ima ir Algimantas su Vytautu; jog demonstruoti prieš Vietnamo ir universitetų turtą naikinti eina jau ir mūsų, pačių tauriausių patriotų, buvusių dypų vaikeliai...

Per paskutinius pora metų buvo paminėtos keletu Lietuvos gimnazijų auksinės sukaktys. Kadangi gimnazijos, Lietuvai nepriklausomybę atgavus, visame krašte ėmė dygti kaip grybai po lietaus, tai tokių 50-ties metų sukakčių dar turėsime ateinančius keletą metų.

Viena iš pirmųjų, 1918-šiais, buvo įkurta ir Rokiškio gimnazija. Čikagoje radosi pora žmonių, kurie žadėjo imtis minėjimo iniciatyvos, jeigu tik rastų pritarimą. Tai keleta metų gimnazijoje mokytojavo si Aleksandra Indriulytė-Eivienė ir nuo pirmos klasės gimnaziją lankęs bei ją baigęs Raimundas Chainauskas-Merkys. Jų skatinamas, o ir gavęs žinių, kaip 1968 metų gale sukaktis buvo paminėta pačiame Rokiškyje, tuo reikalu prieš keletą mėnesių parašiau į Naujienas. Bet kadangi jau yra labai pavėluota, tai siūlau minėti nebe 50-ties, o 55-rių metų sukaktį 1973 metais. Po ano rašinio labai energingai įsijungė buvęs mokytojas Kazys Toliūnas. Iš jo sugestijų spaudoje suprantu, jog jis nori minėti tuojau, nelaukti 1973-jų ir tai ne vien gimnaziją, o ir bendrai visą Rokiškį, visą Rokiškio apskritį, visus rokiškėnų laimėjimus, turbūt, visais nepriklausomybės metais. Ponas Toliūnas norėtų, kad minėjimas būtų "be dešrų ir kopūstų", o grynai kultūrinis, per atitinkamą leidinį.

Nors rokiškėnų laisvajame pasauly nėra tiek daug, kaip sakysim; telšiškių ar vilkaviškių /tiems, nuo vokiečių pasilenčių, lengviau buvo galima išsprukti/, bet vis dėlto po truputį yra visose pasaulio šalyse, visuose kontinentuose. Ypatinai daug rokiškėnų randašis pas mus, JAV Valstijose ir, manau, nemažai Kanadoje /keliolika galėčiau čia pat pavardėmis išskaičiuoti/.

Balandžio gale Čikagoje buvau susitikęs su Raimundu Merkiu /pirmosios pavardės toliau nebeminėsiu, nes Raimundas ja nebesivadina; paminėjau pradžioje tik todėl, kad, toliau gyvenantieji, žinotų, su kuo reikalą turime/. Jis pasakojo, kad pritarimo, žodžiu ir laiškais, jau sulaukęs. Tik ne tiek daug, kaip tikėjosi. Jis nori, kad atsilieptų visi rokiškėnai, kurie gimnaziją nors ir trumpą laiką lankė, arba joje mokytojavo. Jis laukia ne tik sugestijų, kada, kur ir kaip sukaktį minėti, bet taipgi ir rašytų atsiminimų, nuotraukų ir kitų rokiškėnų adresų. Sukaktuvinio leidinio išleidimas yra vienas iš pagrindinių R. Merkiu tikslų, o leidiniui medžiagą rokiškėnai ir tegali duoti. Tokios atsiminimų medžiagos surinkimas ir išleidimas turėtų nepaprastą reikšmę ateityje, istorijai. Aš pats asmeniškai esu ir už sukaktuvinį suvažiavimą. Su kultūrine programa, su vaišėmis.

Trumpai: iniciatorius laukia pasisakymų. Rašykite, rokiškėnai adresu: Mr. Raimundas Merkys, 6650 So. Fairfield, Chicago, Illinois 60629.

Jeigu niekas teismuose būtų nebekels, įstatų nebekeis, tai šeštoji JAV Lietuvių Bendruomenės Taryba bus renkama birželio 6 ir 7 dienomis. Detroito apygardai yra leidžiama išrinkti keturius Tarybos narius. Kandidatų radosi aštuoni. Štai jie: chemijos daktaras Jonas Dėdinas iš Rochesterio, chemijos daktaras Kęstutis Keblys iš Southfieldo, profesorius Antanas Klimas iš Rochesterio, inžinierius Vytautas Kutkus iš Detroito, profesorė /kukliai paduota "University of Detroit instruktore"/ Nijolė Šlapelytė iš Detroito, inžinierius Algis Rugienius iš Warrenso, braižytojas Jonas Urbonas iš Clowsono ir inžinierius Algis Zaparackas iš Royal Oako.

Kad skirtingus gyvenviečių vardus beskaitant nesusipainiotų, skaitytojui šoku paaiškinti, jog, išskyrus du kandidatus iš Rochesterio, N. Y., visi kiti šeši yra iš Detroito apylinkių, gyvena netoliau kaip 20 mylių vienas nuo kito ir priklauso tai pačiai LB Detroito apylinkėi.

Pasirinkimas, kaip matome, didelis, bet ne per didelis. Be reikia tik truputį apsidairyti, kandidatų biografijas pastudijuoti, įgeruosius darbus prisiminti ir žinosime, už ką pabalsavus.

Detroito Lietuvių namai - tikra tvirtovė. Tvirtovė dvasine prasme, nes čia lietuviybė liete liejasi iš susirinkimų ir posėdžių, iš vaidinimų ir koncertų, iš meno parodų ir skautų mugių, iš suvažiavimų ir sukakčių minėjimų. O fizine prasme, tai vėgi tvirtovė, tiesiog pilis. Langus nuo panteriškų vandalių saugo geležies pinučiai, parkavietės apsitvėrė stipria, aukšta metaline tvora, didesnių pobūvių metu būdi vienas ar du, dažniausia juodaodžiai, policininkai. Pasiryžimas panteroms namų neatiduoti, neišlaksyti, išverti, laimėjo. Kritiškiausi buvo 1968-jų, ir ypač 1969-jų pavasariai. Dabar jau į Lietuvius namus važiuodamas vėl žinau, kad gyvas ir sveikas sugrįši.

Tiesa, dar, kai koks didesnis pobūvis, vis stokoja mašinoms pastatyti erdvės. Bet ir tą blogumą Namų vadovybė tuoj galutinai pašalina. Paskutinė naujiena - nupirkti du nameliai ant pietvakarinio Tillman-Butternut kampo. Blogai tik tiek, kad nupirkti kaminis ir trečias namas, kai tuo tarpu antrasis, taigi vidurinis tarp nupirktų, dar neįkandamas. Jeigu tą antrąjį kaip nors išrovus, mašinų pastatymo reikalas būtų išspręstas galutinai. Manau, kad Lietuvių namų vadovybei pasiseks tai padaryti.

Lietuvių namams vadovauja medicinos daktaras Vytautas Mileris. Per paskutinius pora metų jis čia atliko didelį, didelį darbą.

Pusmečiu pavėlavę, Juozo Tumo-Vaižganto šimtąjį gimtadienį vis dėlto paminėjome. Žurnalistų sąjungos Detroito skyriaus iniciatyva, Lietuvių namuose.

Tuo pačiu metu Namuose buvo keli posėdžiai. Dainuojančio-šokančio jaunimo tėvai rengė pietus ir visokių kultūrinų kvapų buvo persunktos visos patalpos. Virš mūsų galvų bildėjo lakstydami vai-

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

MOKA
5½% už depositus
6% už sėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7¾% už 2 m. term. dep.

IMA
8% už mortgicijus
8% už asm. paskolas

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIUS pagal valdžios nustatytą normą - 66% įkainuoto turto. VISU NARIŲ GYVYBĖ apdrausta sutaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p. išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta). BUSTINĖ: Lietuvių Namai - 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

VAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS!

Lietuvai, Latviui, Estijai, Ukrainai ir U. S. R. paprastu bei oro paštu.

DOVANOS BE MUITO:

Motociklai, automobiliai, automobiliams motorai, skalbiama-
sios mašinos, siuvamosios mašinos, televizijos ir radijo
priimtuvai, šaldytuvai ir t.t.

Taip pat pėsniunčiame pinigų, už kuriuos gavėjas gali
nusipirkti įvairių prekių ir maisto do'erinėje krautuvėje.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirmą pasiteirauti,
nes automobilių skaičius yra ribotas.

• Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19½ svarų gryno svorio.

• Turime pardavimų įvairių medžiagų ir kitu prekiu.

• Gyveną ne Toronte, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspreu. Apmokesite gavę mūsų pranešimą.

• Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

• Pries pradedant ruošti siuntinį prašome rasti laiko ir pasiteirauti kiek ko galima viename siuntinyje siųsti, nes nuo 1969 m. spalio mėn. daiktų ir ypač medžiagų kiekiai yra sumažinti. Be to, jei turima neaiškumu, prašome klausyti, telefonuoti bei rašyti - mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.

• Mūsų įstaiga labai daug kam pasitarnavo ir pasirodusi patarnauti ateityje. LIETUVIŲ ĮSTAIGA

DARBO VALANDOS:

pirmadieniais - penktadieniais nuo 9 val. ryto
iki 7 val. vakaro;

šeštadieniais - nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KALUŽA

• MAIRONIO ŠEŠTADIENINĖS mokyklos tėvų komitetas, mokslo metų užbaigos proga, suruošė mokytojams vaišes gegužės mėn. 10 d. Priskėlimo parapijos parodų salėje. Ta pačia proga KLB Švietimo komisijos pirm. L. Tamašauskas ir P. L. Švietimo komisijos pirm. mok. A. Rinkūnas įteikė gražius atžymėjimo pažymėjimus mokytojams išdirbusiems mokykloje tris ar daugiau metų.

Įteikiant pažymėjimus paaiškėjo, kad ilgiausiai išdirbo mok. Gudaitienė /20 metų/ ir mok. A. Kuolienė /16 metų/. Likusieji išdirbo trumpiau.

Salė buvo pilna mokytojų ir svečių. Trumpas kalbas pasakė tėvas Placidas, kun. P. Ažubalis, A. Rinkūnas, S. Čepas, L. Tamašauskas, mokyklos vedė-

kai ir kažkas viršuje ilgai daužė pianiną, kol vienas iš mūsiškių nustabdė.

Vytautas Alantas keturiasdešimt minučių apie Vaižgantą kalbėjo. Labai šiltai, labai asmeniškai, prisimindamas su anuo didžiuoju literatu ir žurnalistu susitikimus redakcijose, teatruose, gatvėse. Beveik visos tokios vaižgantiškos smulkmenos buvo labai linksmos, tiesiog anekdotištos, nors ne kartą prelegentas pabrėžė, jog tai tikri faktai. Pabaigoje papasakojo, remdamasis tenykščiu žurnalistu, kaip šiandien atrodo Vaižganto gimtasis kaimas - Malaišiai.

Vlado Selenio pakviesti /jis minėjimą tvarkė/, du aktorai paskaitė po gražų Vaižganto kūrybos gabaliuką. Danutė Jankienė, iš Lietuvos išleisto II Vaižganto raštų tomo - "Poną Komitetą"; Marius Sajus, iš I tomo - "Šventadienį smuklėje". Viskas, paskaita ir kūrybos pavyzdžiai, publikai buvo patiekti per lygiai vieną valandą.

Pavėlavus ir dar kartą datą pakeitus, daug publikos nebuvo tikėtasi. Nedituotė apatinėje Namų salėje /meno parodomis dažniausiai naudojamoj/, buvo pastatyta apie 60 kėdžių. Jos visos buvo užimtos ir dar mačiau pustuzinį stačių. Tad minėjimas, publikos atžvilgiu, pavyko maždaug 110%. Mąding, nieko negalima prikišti nė programai, Vaižgantas, pasirodė, ir detroitiečių tarpe turi būrelį gerbėjų.

Alfonas Nakas
Detroitas, 1970. V. 17

jas J. Andriulis ir iš mokytojų p. Gudaitienė.

Dalyviai buvo pavalšinti šilta vakariene ir kepsniais. Linksma ir gyva nuotaika lydėjo šią gražią ilgai prisimintą šventę.

• PAVASARIO ŠVENTĖ, lietuvių evangelikės moterys surengė Alhambros bažnyčios salėje gegužės mėn. 8 d. Programą sudarė deklamacijos, dainos, baletas, madų paroda ir vaidinimas.

Ypatinai paminėtinas baletas ir madų paroda.

Baleto grupę sudarė įvairaus amžiaus mergaitės. Tai grupei vykusiai vadovavo talentinga baleto šokėja Nora Novogrodskaitė.

Į madų parodą taipogi buvo įtrauktas įvairaus amžiaus jaunimas. Ją organizavo ir gražiai pravedė parapijos narė p. Dauginienė.

Antroje programos dalyje buvo suvaidinta vieno veiksmo komedija "Nesipriešink". Nors režisūra ir aktorių vaidyba buvo gana gera, tačiau pati komedija buvo tuštoka, nes neturėjo savyje jokios idėjos ir didaktinės tiesos.

Šventė patenkinti svečiai ir dalyviai buvo pavalšinti moterų d-jos pagamintais sumuštiniais ir kepsniais.

• BANELIS ir JONAITIS, abudu Stasiai, atšventė savo varduves draugų ir bičiulių tarpe gegužės mėn. 9 d. Var-

duvių vaišės vyko p. Banelių vasarnamy Springhurst.

• Toronto Verslo valdyba posėdiavusi gegužės mėn. 11 d., adv. Liudžiaus įstaigoje, pirm. Karpiui pasiūlius, svarstė kooperatines galimybes vietos lietuvių tarpe. Šalia kitų reikalų numatyta dar prieš vasaros atostogas susitikti su verslininkų filmo gamintojais arch. Petruiliu ir dail. Valiu, galutinai aptarti filmos pasirodymą. Iš anksto užsakytoje salėje, tariamasi su Varpo choru bendrai surengti vakarą-koncertą lapkričio mėn. 14 d. Posėdžio metu teigiamai buvo įvertinta pirm. Karpiū dedamos pastangos užmegsti glaudesnius ryšius su Bendruomene ir spaudoje pasirodę jo išsamūs, verslo idėjas puoselėjant straipsniai.

• Toronto lietuvių daktarai, bendromis jėgomis, prie Bloor gatvės nupirko didžiulį komercinį pastatą, kuris, pagrindiniai perremontavus, taps modernus medicinos centras.

Viehnintelė, Kanados valdžioje registruota lietuviška natūralaus gydymo sveikatos klinika. Mediciniškas ir kooperacinis gydymas. Psichologinė terapija. Masažai. Elektronika, raudoni ir ultravioletiniai spinduliai. Terminė ir garų terapija. Fizyliniai gydymieji judesiai, - hydro terapija. Dr. B. Naujalis, R.M. Ps.D. N.Pt.R.N.A. Natūralaus gydymo specialistas. 460 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. LE3-8008.

CHICAGOS APYGARDOS

RINKIMŲ KOMISIJA

Kandidatų Sąrašas

kurio eilė sudaryta burtu keliu pagal rinkimų taisyklių 34a. Balsuoti nedaugiau kaip už 15 asmenų. JAV Lietuvių Bendruomenės VI-ajai Tarybai rinkti 1970 m. birželio 6-7 d. d. Antrosios /Chicago/ Rinkiminės Apygardos

Balsavimo Lapas
Sakadolskis Romas, 22 m., studentas, Jasaitis Jonas, 43 m., teisininkas - tarnautojas. Rudienė Marija, 55 m., industrialistė-mokytoja. Janušonis Vytautas, 29 m., mokytojas. Kairys Anatolijus, 55 m., rašytojas. Bertašius Jonas, 71 m., agronomas. Kilius Povilas, 37 m., sąskaitininkas. Kamantas Vytautas, 40 m., inžinierius. Žadeikis Jonas, 53 m., tarnautojas. Žumbakis Povilas, 32 m., advokatas. Borevicius Jonas, 60 m., Romos Katalikų kunigas, S. J. Ambrozaitis Kazys, 51 m., medic. daktaras. Vaišnys Juozas, 50 m., Romos Katalikų kunigas, S. J.

Radvila Kasperas, 55 m., ūkininkas. Jasaitytė Jūratė, 18 m. studentė. Kisielius Petras, 52 m., medic. daktaras. Razma Antanas, 47 m., medic. daktaras. Masilionis Juozas, 56 m., mokytojas. Ramanauskas Zigmas, 47 m., Romos Katalikų kunigas. Kavaliūnas Jonas, 56 m., mokytojas. Bobelis Kazys, 46 m., medic. daktaras. Skališius Edvardas, 35 m., architektas. Nainys Bronius, 49 m., inžinierius. Juškevičius Andrius, 60 m., karininkas-valdininkas. Bradūnaitė Elena, 21 m., studentė. Ruibytė Vitalija, 19 m., odontolog. - studentė. Zakarauskas Vaclovas, 62 m., Romos Katalikų kunigas-kanauninkas. Juška Bronius, 52 m., mechanikas. Tallat-Kelpša Vacys, 69 m., agronomas. Kleiza Vaclovas, 37 m., sociologas. Biežis Steponas, 80 m., medic. daktaras. Rekašius Zenonas, 42 m., prof.-daktaras.

2646 West 71st. St.,
Chicago, Illinois 60629
Tel. 434-0582

HAMILTON

Geriausia taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas
Parduodame American Travelers čekius ir money orderius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas virš \$ 1,850,000.00

MOKAME UŽ:

Depozitus	5%
Šėrus	6½%
Už vienu metų indėlius	8%
SKOLINAME:	
Asmenines paskolas iš	10%
Nekiln. turto paskolas iš	9%

Darbo valandos:
Pirm. 9.30-5 v.p.p.
Antr. 9.30-5 v.p.p.
Treč. 9.30-5 v.p.p.
Ketv. 9.30-5 v.p.p.
Penkt. 9.30-8 v.p.p.
Šešt. 9-1 v.p.p.

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

VETERANAI

Ramovėnų skyriaus narių susirinkime /gegužės mėn. 17 d./ į keltą klausimą, ką valdyba yra padariusi, kad skyrius būtų įrašytas į Lietuvos Fondo narius, v-bos p-kas davė nepatenkinamą atsakymą. Faktas, kad skyrius, paremdamas LF, įmokėjo į S-gos C V-bos kasą \$100.00, taip pat yra žinoma, jog Lietuvos Veteranų Sąjungos "Ramovės" Centro Valdyba keliuose savo bendrarašiuose užtikrino skyrius, jei kuris iš jų įneš \$100.00 per Centrą į LF sąskaitą - bus įrašytas į LF narius, ir fondo narių suvažiavimuose turės vieną balsą. Kadangi S-gos C V-ba skyriaus įrašymo formalumas į LF narius iki šiol nėra su tvarkiusi, siūloma skyriaus valdybai tuo reikalu padaryti reikalingus žygius. R

J. I.B. vaistai, patentuoti Šveicarijoje Nr. 458628, registruoti JAV ir Europoje, ATAUGINA PLAUKUS, išgydo pleiskaną, šašus, niežėjimą, sulauko plaukų slinkimą, gražina natūralią plaukų spalvą MOTERIMS ir VYRAMS. 100 procentų garantuoti, J. I. B. vartodamas 8 uncijas 16 savaičių, nebūsi nei plikas, nei žilas.

Užsakymus su \$6.00 money orderiu siūsti:
JIB Laboratorija, 2498 Daugall Ave., Windsor, Ont.

MŪSU SPORTAS

STALO TENISAS

Gegužės mėn. 16-tą ir 17-tą dienomis Toronte įvyko Atviras Rytų Kanados stalo teniso turnyras, kuriame lietuvių tenisininkai labai gražiai pasirodė. Moterų klasėje, Kanados meistrė, Violeta Nešukaitytė, laimėjo moterų titulą kietoj

kovoje prieš Jenny Marinko 22-20; 11-21; 21-8; 14-21; 21-14. Taip pat Violeta ir Flora Nešukaitytės laimėjo moterų dvejetą prieš J. Marinko - M. Kerr 21-18; 21-15; 21-15. Violeta žaisdama su latviu M. Zulpis laimėjo mišrų dvejetą nugalėdami J. Tomkins - P.

MONTREAL

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

TREČIADIENĮ PER

STOTI

BANGA 1410, 11.00 VALANDA VAKARO

1053 Albane Cr., Duvernay, Mtl. P.Q. TEL. 669-8834. Programos vedėjas L. Stankevičius

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road TEL. 695-3883

POINTE CLAIRE, QUE.

(M. RUTKAUSKO)

- Atliekame probėgama ir kapitalinio auto-mašinių darbus.
- Taip pat patarnavimas gazolinui, alyva, padangomis ir kt.
- Tikslai keliolika minučių iš Montrelio greitkeliu Nr. 40 arba Nr. 20. Atvažiuoje neapsiriksite!

Lafleur Radio Taxi

Savininkas Alfonsas Viskantas

SKAMBINKITE.

iš visų vietų LaSallėje.

TEL. 366-8300

SPECIALIOS KAINOS:

- Krikščynoms, vestuvėms ir laidotuvėms.
- I tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietas.

-- visos 24 valandas.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

TEL: garažo 366-0500 namų - 366-4203

TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q.

SAV. J. DESROCHERS.

(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

TEL. 769-2941

239 FOURTH AVENUE (at Wellington St.)

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky mus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

Windsor

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.

TEL. 768-6679.

Valome visokius drabužius, langų užvalaidas, lovų užtiesalus, antklodes, karpetus, sopkas ir visą kitą namų apyvoką.

Windsor yra moderni valykla, turinti 20 metų patirtį šiam darbe. Turinti naujai įrengtą moderniausia drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.

Savininkai: A. Keršys, P. Petrušis, P. Keršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co.

TEL. 366-3884

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUCIULIS

547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC.

TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION

BUILDING MATERIALS

7882 BLVD. CHAMPLAIN

coin 6ieme Ave., LaSalle

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai, Izoliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris, cemento, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.

KELEIVIS

536 Broadway,

So. Boston, Mass.

02127 USA.

Aišku, esate girdeję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-sius metus. Jį vieni giria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisingų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$5.00.

Jau galima gauti --- 1970 --- metų Keleivio Kalendorių. --- Kaina \$ 1.00.

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius Grožvydas Lazauskas.

Administracijos adresas: Juozas Urbelis

1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.

Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

Gonda 21-12; 21-14; 21-13. Flora Nešukaitytė apgynė jaunių mergaičių titulą prieš Darinka Jovanov 21-14; 21-13.

Šiame turnyre labai gražiai pasirodė Paulius Klevinas, kuris užtikrintai iškovojo čempionatą 13-kos ir 15-kos metų grupėse. Linkime Pauliui sėkmės ateityje.

J.N.

St. Catharines,

DARBAI

Šiomet ima rodytis ženklų, kad gali būti atleista daug darbininkų, vieni laikinai, kiti visam laikui. Lietuvių per daug nebūkstauja, nes yra išsikūrę gana gerai.

MOTINOS DIENA

Labai gražiai buvo paminėta 10 gegužės, su gėlėmis visoms motinoms, gėlėmis altoriui per pamaldas skirtas lietuvi motinai. Šeštad. mokyklos vaikai nustebo visus savo meniškai paruošta programa. Senai panašią buvome matę. Tai jau nuopelnas mokytojos, ponios Siurblienės iš Niagara Falls.

Dr. M. Anysio paskaita buvo įdomi istorinėmis žiniomis apie Birutę ir bendrai apie Motinos Dieną.

TAUTYBIŲ FESTIVALIS

Šiomet vyksta visą savaitę, labai plačiai paruoštas. Dalyvauja ir lietuviai ir dalyvauja gana ambicingai. Mėgino išs rinkti net savo iškilnią lietuvių, bet nepasisekė. Mergaičių yra nemažai, labai šaunių visais atžvilgiais, bet neatėjo į rinkimus net žymesnė dalis. Kadangi šetikaite atėjo pirmoji, atsinešė viską kas buvo reikalinga savo išsilavinimui ir gabumams parodyti ir dar atvyko su retai puikiais tautiniais drabužiais, be to kalba lietuviškai, kaip vakar iš Suvalkijos atvykusi, tai komisija ją ir rekomendavo b-nės v-bai paskirti šių metų lietuvių atstove festivalyje, nes kitiems rinkimams laiko neliko. Kor.

JET ALL THE WAY WITH SABENA - EUROPE'S MOST HELPFUL AIRLINE

SABENA
BELGIAN World AIRLINES

3 PLACE VILLE MARIE • MONTREAL 2, P.Q., CANADA

Įsaulėtą Lietuvą 3 palydimos ekskursijos:
Birželio 18 iki liepos 4 d.
Liepos 23 d. - Rugpj. 8 d.
Rugpj. 27 d. - Rugšėjo 12 d.
Nuo \$ 749.00 - \$ 799.00.

Taip pat yra istaigos: Quebec'e, Ottawoje, Toronte, Winnipege ir Vancouveryje.

- Mirė Aleksas Švedas 74 m. amžiaus ir Marija Abraitienė 48 metų.
- Elenora ir Juozas Intai yra išskridę į Europą ir ten numatę plačiai aplankyti.
- Martos Kinenės vaikai - Allan ir Robertas su žmona iškrenda į Vokietiją aplankyti ten esamų giminių ir taip pat kitas Europos valstybes.

MADAME OLGA

SPÉLIOTOJA IR PATARÉJA

Kortų ir iš rankos delno žymių skaitymo pagalba spélioja ir pataria būties, vedybiniuose, šeimyniškuose, sveikatos, darbo ir kituose gyvenimiškuose reikaluose. Ji žada pagelbėti visiems.

Užėiti galima kiekvieną dieną nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, 6568 Chateaubriand Ave. Montreal, netoli Beaubien Metro stoties. Susitarimui skambinti tel. 271-3192. Taip pat sutinka atsakyti į laiškus, rašytus anglų kalboje.

LILY HOSIERY MFG. CO.

NYLON HOSIERY, LINGERIE & MEN'S UNDERWEAR

*** **

- Nailoninis trikotažas, moteriška ir vyriška apatinė apranga.
- Savininkai iš Kauno ir laisvai kalba lietuviškai.

J. WISGARDISKY (WISE)

*** **

7080 HUTCHISON ST. MONTREAL, QUE.

W. LAPENAT

General Construction Reg'd.

89 Orchard Street LaSalle, Que.

*** **

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina. Tel. 366-6237.

LAURINAITIS JUOZAS

DĖMESIO, DĖMESIO! Parduodu alų po \$3.90 už case, visų rūšių minkštą gerimą po \$2.00 už case, Varškę 5½ sv. už \$2.10. Pigiausiomis kainomis šviežias ir rūkytas dešras ir kitus produktus. Atvykite patys į krautuvę - 1918 Frontenac St. (Prie pat METRO).

HIGHLAND AUTO BODY

Lietuviams nuolaida.

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

Lafleur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366-7281

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

LaSalle

AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE LASALLE, QUÉBEC TEL. 366-7818

- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION
- DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriaus

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE LASALLE

366-0330

Tony's Photo Studio - PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS ĮVAIRIOS PROGOS

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8971.

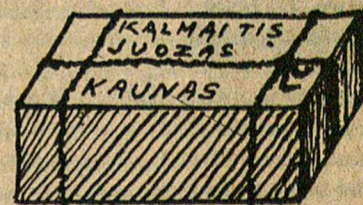
T. Laurinaitis

A.B.C. PARCEL SERVICE

3891 ST. LAWRENCE BLVD.

MONTREAL, QUE, CANADA

TEL. 844-9098

- A.B.C. Parcel service patarnauja gerbiamiems lietuviams klientams jau 17 metų ir ryžtasi tai daryti dar daugelį metų ateityje.
- A.B.C. yra vienintelė bendrovė Montrealyje, kuri turi visus leidimus ir teisę pati išrinkti mokesčius bei siųsti siuntinius tiesiai iš Montrelio.
- Mes turime pilną pasirinkimą įvairiausių medžiagų, tinkamų siuntoms, ir duodame dideles nuolaidas angliškoms medžiagoms (joms muitas yra tikrai \$ 1.00 - vienas doleris - už jardą) už apsiaustus nuolaida iki 50%.
- Parduodame taip pat specialius pažymėjimus (certificates), už kuriuos galima pirkti prekes dolerinėse krautuvėse Lietuvoje.
- Skubėkite mus aplankyti arba skambinkite mums, kad galėtumėte gauti visą informaciją apie tai, ką geriausia šiuo metu siųsti Lietuvon.

A.B.C.

Sukaktuvinė Marija ir Jonas Leknickai

Marija ir Jonas Leknickai gegužės mėn. 16 d. atšventė 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

Prieš penkiasdešimt metų trisdešimtmetis ūkininkaitis Jonas iš Bikonų km. Anykščių valsčiaus, išsirikęs sau už mylimąją vos dvidešimtmetę Mariją Andrijauskaitę iš Anykščių, ją vedė prie altoriaus Anykščių bažnyčioje, kuriuos sutokė Marijos brolis kunigas Andrijauskas. Šiai laimingai porai lemta buvo sulaukti šios auksinės sukakties, kaip ir jiems buvo lemta po keletos pačių gražiausių šeimyninio gyvenimo metų palikti taip pamėgtus Anykščius ir kartu gimtą kraštą Lietuvą. Juodu ją paliko jau būdami triese -- su mažamete dukryte Julija. Lietuva jie paliko ne dėl to, kad juos būtų spaudę koki nors nedeckliai, kaip tuo laiku daugeli emigruojančių kitų, bet juos ir to laiko turėtas gerbūvis nepatenkino. Juk J. Leknickui ir valsčiaus viršaičio pareigos buvo patikėtos! Todėl pilna žodžio prasme sakant, juji šeima tikrai laimės ieškoti išvyko. Atvykus šeimos galvai į Kanadą, vėliau ir visiems, ar pasitiko ta laimė o ypač pasaulinės krizės metu, nežinau, bet ir neprisimenu, kad Leknickai būtų paguodos ieškoję arba žymiau skundęsi, kai į šį kraštą atvykau. Jie tada buvo iš tų šeimų, kurios dokumentus darė pokariams "dupkams" o jiems atvykus priglaudė, darbus ieškojo ir kitaip rūpinosi.

Gerb. Jubilijatai atvykę Kana-don tuojau įsijungė ne tik nariais lietuviškose organizacijose, bet ir joms vadovauti sugebėjo. Veikusioje KLCT-je buvo valdybos nariai o Leknickas ir jos pirmininkas. Taipgi, "NL" savaitraščio steigėjas, rėmėjas ir iki šios dienos bendradarbis. Šie žmonės prisėmė bent kokį visuomeninį darbą jį atliko su didžiausiu atsakomybės jausmu ir gal todėl jie nesigaili kritikos kitiems. Jie turi nemažai draugų bei bičiulių, kurie ir šia proga norėjo ju sukakti platesniu mastu paminėti, bet jubilijatai apsiribojo tik savo dukters Julijos bei kt. artimųjų iniciatyva bei lešomis. Sukaktuvių atžymėjima surengė savo gerų draugų Vilimų pastogėje, šio mėn. 15 d. Dalyvių buvo tiek, kiek tilpo ir, kurie buvo pertekusiai pavaišinti.

Tenka priminti, kad šių vaišių metu netikėtai nusteibinti buvo svečiai, kai Jonas Leknickas pasisakė, kad gegužės mėn. 3 d. jis sulaukęs 80 metų amžiaus. Išties teko nusteibti pasižiūrėjus į šio "jaunuolio" veidą bei visą gražią išvaizdą ir, kad 80 metų amžiaus našta, atrodo, dar jo neslėgia. Vaišių metu šias jų sukaktis gražiu ir kondensuotu žodžiu apibrėžė Ipolitas Tauteris, kuris kartu svečių vardu ne tik pasveikino, bet ir dovanas įteikė. Buvo ir daugiau sveikinimų.

NL nuosirdžiai sveikina Jubilijatus - vedybų ir amžiaus sukakties progą ir linki ilgiausių metų!

Pr. Paukštaitis.

DLK VYTAUTO KLUBO

susirinkimas sekmdienį konstatyves nepakankama veikla valdybos sudarytai komisijai, klubui reikalingu pinigų sukėlimo reikale, isrinko kita komisija priesakyje su teisininku Br. Katilium.

LITAS
 Montrealio Lietuvių Kredito Unija

IŠ EINAMŲJŲ SĄSKAITŲ "LITE"

ČEKIAI VELTUI
 "Litas" ne tik nieko neskaity už Tamstų išrašytus čekius iš einamųjų sąskaitų, bet dar už jas moka 5% palūkanų ir apmokėtus čekius kas mėnesį grąžina paštu.

 MOKĖKITE VISAS SAVO SĄSKAITAS "LITO" ČEKIAIS.

BIRŽELIO MĖN. IVYKIŲ PABALTYJE MNĖJIMUI
 Šiemet vadovauja estai. Jungtinis lietuvių, latvių ir estų koncertas įvyks birželio mėn. 11 d., ketvirtadienį, 7:30 val. vakaro Montreal West miesto salėje, 50 Westminster Street, South. Graži salė, daug vietos mašinų pastatymui.

Programoje numatytas trumpas išanginis žodis ir geras koncertas. Lietuvių programą sutiko išpildyti jaunimo ansamblis "Gintaras".

Visi lietuviai kviečiami šiame paskutiniame, priešvasariniame koncerte skaitlingai dalyvauti.

Radio pusvalandis bus birželio mėn. 15 d., pirmadienį 9 val. vak., per CKVL - FM stotį/banga 96.9/.

• Vyties ženklukai automobiliams gaunami Aušros Vartų spaudos kioske ir "Lite". Kaina 50 ¢.

NAUJAS "BALTIJOS" STOVYKLOS KOMITETAS

Š. m. gegužės mėn. 5 d. "Lito" patalpose įvykiuose sušauktų organizacijų atstovų susirinkime, dviejų metų kadencijai išrinktas naujas K. L. B. Montrealio Apylinkės "Baltijos" Stovyklos Komitetas. Pirmininkas - Br. Niedvaras, vicepirmininkas - Aušros Vartų parap. klebonas L. Zaremba, S. J., išdininkas ir narys informacijai - J. Šiaučius, protokolų sekretorė - J. Kęsgailienė, administratorius - V. Piečaitis ir Pr. Rudinskas kaip "Baltijos" stovyklos stei-

gėjas, stovyklos komiteto garbės narys su teise dalyvauti komiteto posėdžiuose.

Susirinkimas priėmė praėitų metų išdininko patiektą piniginę kasos stovio ir įvykusio sukaktuvinio stovyklos vakaro apyskaitas. Aptarti bėgamieji stovyklos darbų ir vykdomo lėšų telkimo vajuos eiga. J. Š.

"BALTIJOS" VAJUS DAR NEBAIGTAS

"Baltija" gavo paramos pinigais arba pasižadėjimais: /skliausteliuose ankščiau gauta parama/: Po 100 dol. Šv. Kazimiero parapija /400/ ir A. V. Šipeliai po 50 dol. E. K. /30/, po 25 dol. Montrealio Moksleiviai Atėitininkai /350/, "Geležinio Vilko" Skautų Tuntas /562.90/, "Neringos" Skaučių Tuntas /510/, po 20 dol. P. E. Vileniškiiai /35/, po 10 dol. B. W. Lapenat ir T. J. Maziuliai /35/, po 5 dol. A. M. Vapsvai /20/.

Ankščiau buvo gauta 2,535 dabar gauta 370 dol., taigi ligi šiol šis vajuos pasiekė 2,905 dol. Visiems "Baltijos" bičiuliams labai dėkojame. Taip pat kviečiame prisidėti ir tuos, kurie iki šiolei dar nespėjote.

Norime priminti, kad "Baltija" dar turi 4,150 dol. statybinių skolų. Šiuo metu planuojama stovyklos žemę perimti savo nuosavybėn. Taip pat yra užplanuota eilė būtinų stovyklavietės pagerinimų.

J. Šiaučius
 "Baltijos" Išdininkas

ELZBIETOS KARDELJENĖS MUZIKOS STUDIJOS mokiniai ir tėvai po pirmojo koncerto 1950 metais.

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Š. m. gegužės mėn. 29 d. iš Montrealio aerodromo pakils lėktuvas KLM oro linija, kuriame bus ir 34 lietuviai keleiviai. Beveik visi Lietuvą palikę prieš 34 metus. Bendrakeleivis gerb. Povilas Petronis NL redakcijai įteikė išvykstančių sąrašą:

P. Petronis, B. Petronienė, A. Rasimavičius, V. Rasimavičienė, Y. Mačionis, E. Mačionienė, M. Mačionienė, K. Žekonis, P. Petrulis, J. Tumas, A. Ališauskas, Ališauskienė, D. Gurklys, A. Majauskas, P. Strėlienė, A. Tamkevičius, Tamkevičienė, T. Mačiulienė, L. Palubinskienė, V. Valenčienė, Barzdėnienė, F. Spaičis, M. Laurinonis, D. Gražienė, P. Yanuška, E. Yanuškienė, B. Šulmistrinė, G. Petrulienė, E. Petrulytė, J. Stukas, J. Baršauskas, Baršauskienė, K. Ambrasas, O. Glaveckienė,

• VYTAUTAS TRUSTEES narių susirinkimas šaukiamas š. m. birželio mėn. 5 d. (penktadienį) 7.30 val. vakaro, klubo patalpose.

L. K. MINDAUGO ŠAULIŲ KUOPA

Spaudos Informacija
 Metinis narių susirinkimas įvyko 1970 m. kovo mėn. 8 d. Aušros Vartų salėje.

Valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai:

Kuopos pirmininkas - s. Ignas Petrauskas, rinktas susirinkimo atskirai. Vice pirmininkas I - s. P. Dikaitis. Vice pirmininkas II - s. S. Reutas, sekretorius - s. A. Mylė, kasininkas - s. kun. K. Raudeliūnas, kasininko pavaduotoja - s. J. Jukonienė, korespondentė - s. V. Kizerskytė, Jaunimo vadovė - s. V. Kizerskytė, Parengimų vadovai - s. V. Buzienė ir s. V. Sušinskas, šaudymo vadovas - s. B. Kasparavičius.

Revizijos Komisija: Jonas Jurgutis, Alfonsas Vazalinskas, Klemas Kiaušas.

Garbės Teismas: St. Kęsgaila, kun. L. Zaremba S. J., J. Tubis.

Apdovanoti sekantys šauliai: š. K. Kiaušas - Šaulių Žvaigždės

dės Ordinu, š. P. Dikaitis - Šaulių Žvaigždės Medaliu, š. M. Kasparavičienė - Šaulių Žvaigždės Medaliu.

Valdybos pristatyti susirinkimui tvirtinti garbės šauliais: š. Ignas Petrauskas, š. Juozas Šiaučius.

Dalyvavo LŠST atostogų suvažiavime 1970 m. balandžio 25 - 26 d. Detroito, sekantys šauliai: š. Ignas Petrauskas, š. Aldona Urbanavičienė, š. Balykas Kasparavičius, š. kun. K. Raudeliūnas, š. Juozas Zavys.

1970-71 m. numatyti parengimai: a/ Joninės - birželio 27 d. pono F. Skrubio ūkyje, b/ Gegužinė - rugpjūčio 9 d. pono F. Skrubio ūkyje, c/ Baliaus - vasario 6 d. Aušros Vartų parapijos salėje.

Šiais metais Lietuvos Karaliaus Mindaugo Šaulių Kuopa nusistatė pastatyti platformą ant kurios tiek jaunimas, tiek ir vyresni galės pasilinksinti. Platforma bus pastatyta pono F. Skrubio ūkyje ir bus pakrikštyta per Jonines, birželio 27 d.

š. Vida Kizerskytė

APSIDRAUSK!
ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
 GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
 3907 A Rosemount Blvd.
 TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355
 S-tos "Lite" nr. 752D

P. ADAMONIS
 Chartered Insurance Broker
 Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario
 PROVINCIJOSE
 Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

LITAS
 MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

ADRESAS: 1465 De Seve Street
 Montreal 205, Que.
 TEL. 766-5827.

MOKA UŽ:

EINAMASIAS S-tas	5.0%	DUODA PASKOLAS
ŠĖRUS (numatyta)	6.0%	(įskaitant nario gyvybes apdrauda iki \$10,000 paskolos sumos)
TAUPOMASIAS s-tas	6.5%	ASMENINES, dekių kredito ir nekiln. turto (rezidenc. nuosavybių) iš 9%
TERM. IND. 1 metams	7.25%	INVESTACINES pagal jų rūšį nuo 9.5% iki 12%.
TERM. IND. 2 "	7.75%	TERMINUI suėjus paskolos atnaujinamos iš tuo metu galiojančio palūkanų procento.
TERM. IND. 3 "	8.00%	

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 šerų sumos.

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekmdieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius, trečiadienius ir penktadienius nuo 7 iki 9 val.
 3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena - penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakaris - pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.
 Sekmdieniais nedirbama vasara nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA 727-3120

695 - 35th Avenue, Montreal, 409.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B. NAMU: 727-3120
 Arvydas RUDZEVIČIUS, A.I.B. NAMU: 672-5303

KOMERCINIO, PRIVATAUSTURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

Keating FORD Sales Limited TEL. 769-8831

4475 BANNANTYNE AVE., VERDUN, QUE.

USED CARS
 1 year guarantee
 Kreipkitės į
 LEO GURECKAS
 Sales Manager
 Keating Ford Lietuvos atstovas
 769-8831
 Tel: namų 366-2548

DR. A. S. POPIERAITIS
 B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(C.)
 CHIRURGINĖ PRAKTIKA
 KREIPTIS Tel. 931-3275
 SEAFORTH MEDICAL BUILDING
 3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS
 832 St. Joseph Blvd. E.
 (kampus St. André).
 TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA
 1440 St. CATHERINE Street W.,
 Room 600
 Dantų gydytojas
 Tel: 866-8235, namų 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENĖ
 Dantų gydytoja
 1410 Guy St. pirmas aukštas
 11-12 kambarys.
 Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENĖ
 Dantų gydytoja
 5330 L'Assomption Blvd.
 Tel. 255-3535.

ADVOKATAS Suite 205
J.P. Miller, B.A., B.C.L.
 168 Notre Dame St. E.
 Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
 Sun Life Building
 Suite 2001
 Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS
 KAILIŲ SIUVĖJAS
 • Siuvu ir parduodu
 • Taisau ir remdeliuoju
 • Vasaros laike saugojimas (Storage)
 6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal
 Tel. 767-6183.